

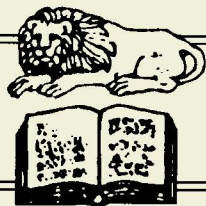
---

---

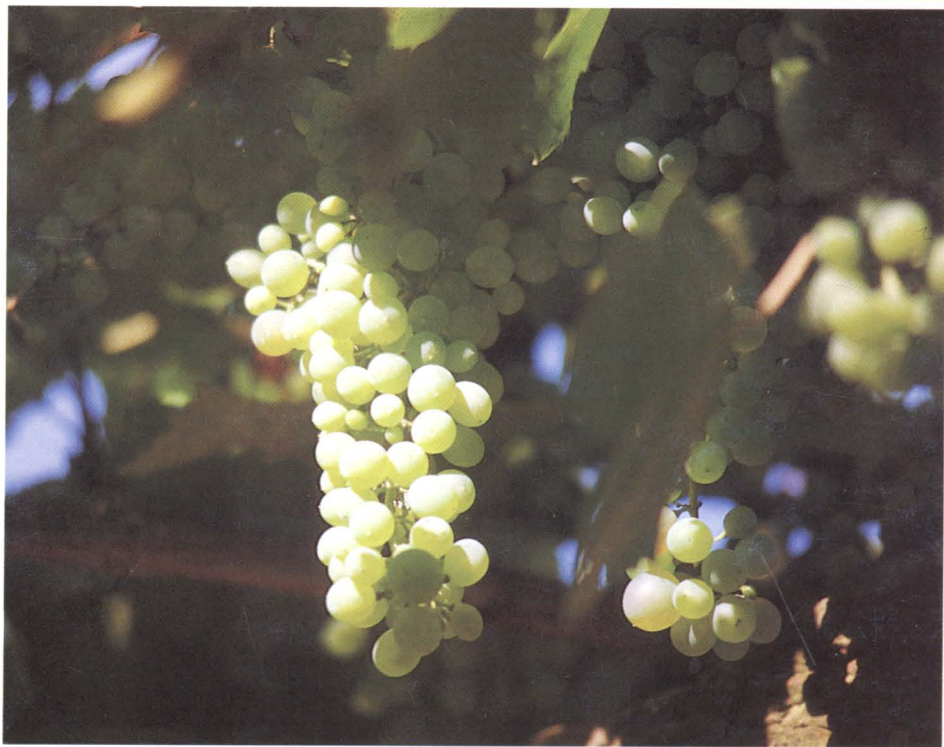
# Jeromos füzetek

---

---



*Bibliatudomány – Bibliaapostolság*



**37. szám**

**Szentírásvasárnap '99**

---

---

**Szent Jeromos Bibliatársulat**

« « « Budapest, 1999 » » »

---

---

## Tartalomjegyzék

---

Egy fürt szőlő (Gergely Péter felvétele)	címlap
Ajánlás	1
Csendes percek (C.Mesters, II. János Pál, Kozma László)	2
A karizmák Szent Pál leveleiben, 2. (Székely János)	5
Pál apostol hajótörése Máltán vagy Kefallénián? (Gyürki L.)	10
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 27. óra</i>	[199-206]
Támpontok a csoportos szentírásolvasáshoz (C. Mesters)	17
Isten Szavának új hermeneutikai tere ( P. Richard)	19
A Szentírás és én – Vallomás a Szentírásról (Vágvölgyi Éva)	21
Olvasóink kérdezik (Gyürki László)	27
Innen-onnan (Székely István)	29
Társulatunk életéből	30
Kiadványaink	borító

---

**J e r o m o s f ü z e t e k**  
**az első magyar szentírástudományi folyóirat**  
**– gyakorlati anyaggal hitoktatók számára –**  
**ISSN 0866-2207**

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

**B i b l i a k ö z p o n t**

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6 Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 \* ☎ 332-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Székely István, Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafika: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Gödi Print Kft.



## AJÁNLÁS

Miközben több mint 30 évvel a Zsinat után gondolkodunk a vasárnapi Eucharisztiaáról, meg kell vizsgáljunk, hogy miként hirdetjük Isten Igéjét, s hogy Isten népében valóban növekszik-e a Szentírás ismerete és szeretete. Az ünneplés és az élő megtapasztalás kölcsönös kapcsolatban áll egymással. Egyrészt a Zsinat által felkínált lehetőségnek, hogy a közösség anyanyelvén hirdessük Isten Igéjét, »új felelősséget« kell ébresztenie az Ige iránt, felragyogtatva »még az olvasás és az éneklés módjában is a szent szöveg sajátos jellegét«. Másrészt a hirdetett Ige hallgatását jól elő kell készíteni a hívők lelkében a Szentírás megfelelő megismertetésével, sőt, ahol lelkipásztorilag lehetséges, a szentírási részek, főként az ünnepi miséken olvasott szakaszok elmélyítését szolgáló sajátos kezdeményezésekkel. Ha ugyanis imádságos és az egyházi magyarázat iránt tanulékony lélekkel végzett szentírásolvasás nem táplálja az egyesek és a családok lelki életét, Isten Igéjének pusztá liturgikus hirdetése nehezen fogja megteremteni a remélt gyümölcsöket. Nagyon dicséretesek tehát azok a kezdeményezések, melyekkel a plébániai közösség mindazon tagjai, akik részt vesznek a szentmisén – papok, asszisztensek, hívek –, már a hét folyamán előkészítik a vasárnapi liturgiát azzal is, hogy előre elgondolkoznak az elhangzó szentírási szövegeken. A cél az, hogy az egész ünneplés – ami imádság, meghallgatás, ének és nem csak homília – fejezze ki valamiképpen a vasárnapi liturgia üzenetét, hogy a lehető legnagyobb hatással legyen minden résztvevőre. Nyilvánvalóan nagy az Ige szolgálatát végzők felelőssége. Az ő feladatuk, hogy imádsággal és a szent szöveg tanulmányozásával jól készüljenek föl az Úr Igéjének magyarázatára. Tartalmát hűségesen adják tovább és jól aktualizálják korunk embereinek kérdéseire és életére.

II. János Pál pápa »Dies Domini« c. apostoli levele  
1998. május 31-én (Pünkösd ünnepén)

## CSENDES PERCEK

Egyre inkább tudatosá válik bennünk, hogy Isten szava nem csak a Bibliában található meg, hanem az emberek életében is, és hogy nem a Biblia magyarázata a legfontosabb, hanem életünk magyarázata a Biblia segítségével. Az emberek felismerik, hogy Isten ma a mindennapokban szól hozzájuk.

Carlos Mesters (Forrás: Bibel und Kirche 1/1999., 36.o.)

### *Tíz tanács a higgadtságra*

1. Csupán a máért fáradozom, a mai napot akarom élni anélkül, hogy egyúttal életem összes problémájára gondolnék.

2. Csupán ma ügyelek fellépésemre; nem akarok senkit kritizálni, koriggálni vagy megjavítani, csak önmagamat.

3. Csupán a mai nap akarok biztos lenni abban, hogy boldogságra születtem, és pedig először nem a túlvilágira, hanem az ittenire is.

4. Csupán mára alkalmazkodni akarok a körülményekhez, és nem kívánom, hogy a körülmények vessék alá magukat az én vágyaimnak.

5. Csupán a mai napra elhatározom, hogy tíz percig valami jót olvasok, tudva, hogy a jó olvasmány szükséges tápláléka lelkemnek.

6. Csupán ma végbeviszek egy jótettet, és ezt senkinek nem meselem el. Ez az én titkom.

7. Csupán ma teszek valami olyat, amihez nincs kedvem; ha bármi bántva érezném magamat, azt nem fogom észrevenni.

8. Csupán a mai napra tervet készítek, és megóvom magam két rossztól: a hajszoaltságtól és a határozatlanságtól.

9. Csupán ma erősen hiszek abban – akkor is, ha a külső körülmények az ellenkezőjét akarják mutatni –, hogy Isten jósága úgy tördök velem, mintha más senki nem élne ezen a földön.

10. Csupán mára nem akarok semmi aggodalmat: ellenkezőleg, mindennek örülni akarok, ami szép és hinni akarok az emberek jószágában. A mai nap számára akarok jót tenni, és nem akarok arra gondolni, hogy ezért egész életem folyamán kellett fáradoznom.

XXIII. János pápa (Forrás: »Antonius Kalender 91«, 73.o.)

### Ikon

Az alapot simára csiszoltad  
Aranylemezzel gondosan bevontad  
Mégsem ettől csillan meg a kép.

Barnával színezed a szenvedést  
A palástot az öröm pirosával  
De a lélek mégsem ebben szárnyal.

Csak akkor él az ikon, a csodás  
Ha az Úré az utolsó vonás.

### Ökörnyál

A napfényben rétek fölött szállván  
Egyetlen hit megcsillanó szálán.  
Hová vezet? Vajon hol a vége?  
Kapcsolódik a mindenségbe.

S úgy indultok bátran, bizalommal  
Az apró szál lebeg, mint a sóhaj.  
Úgy úsztok át a végtelen réten  
Mint ki célját követi a szélben.

Emberi lét. Ki teremti  
Hogyan vezet át a  
Pillanatból ezernyi  
Véletlenek szála?

Hogy mindig a lét a győztes  
Sosem pusztulása.  
Csillog, mint egy roppant szöttes  
Az Isten ruhája.

**Akkor érted**

Akkor érted csak, ha megtaláltad  
Mily közel volt mindig is az Úr.  
Az ő keze érintette vállad  
S árnyékként a léptedbe simul.

Hogyha hívod, ne hidd, hogy megelőzted  
Szomjadra hull, mint perdülő esőcsepp  
S elborítja kitérő lelked  
Napsugárként, vagy mint sűrű felleg.

**Gyöngysor**

Add, Uram: egyetlen szem legyek  
A gyöngysorban, mely öröktől fogva van  
Kegyelmednek mélyében fogan  
Ahogy növeli a szeretet.

**Mező**

Ki alkotsz ezer csipkeremeket  
Jégvirágot téli ablakon  
Színes virággal mezőt szőve meg  
Így alkottad egykor szívemet.  
Mert feléd hajló tarka rét a lélek  
Virágot bont, ha veled beszélget  
Esti csöndben, s zúgásán szélnek  
De nem hervad el az a gondolat  
Amely égő bokrodon fogant  
S ember-létünk tükrözi az ég  
Csillaggal szőtt csipke-remekét.

Kozma László

Székely János

## A karizmák Szent Pál leveleiben (2.)

*Előadás a Bibliaközpontban, 1999. márc. 10-én (folytatás)*

Pál apostol a korintusiakhoz írt levelében, miután a rendkívüliséget kiemelő πνευματικόν (= szellemi dolog) szót a χάρισμα (= adomány, ajándék) kifejezésre cserélte fel, a korintusi túl lelkes karizmatikusok látókörét szeretné kiszélesíteni: „Senki nem mondhatja: »Jézus az Úr«, csak a Szentlélek által” (1 Kor 12,3). Vagyis a legegyszerűbb keresztényben, aki csak ezt az egyszerű hitvallást vallja és követi, őbenne is a Szentlélek működik, éppen úgy mint a látványosabbnak tűnő karizmatikus keresztényekben.

### *1. A Lélek adományai hasznosak*

Ezután az apostol leszögezi, hogy „a Lélek megnyilvánulásait (φανέρωσις) mindenki a hasznosságra kapja” (12,7). A karizmák tehát a Lélek külső megnyilvánulásai csupán. Másutt Pál beszél a Lélek gyümölcsseiről (Gal 5,22), azonban egész más értelemben. Nem mondja, hogy egyik a hitet kapta, a másik a szeretetet, a harmadik a türelmet. Ezek a belső gyümölcsök ugyanis mindenkire vonatkoznak. Itt a korintusiaknak viszont külső adományokról ír: ezeket az egyik így kapja, a másik úgy, lehet, hogy valaki sehogyan sem.

Pál kijelentése szerint a karizmákat mindenki „hasznosságra kapja” (πρὸς τὸ συμφέρον). Általában a fordítók és a magyarázók önkéntelenül is hozzáfűzik ehhez a mondathoz: azért kapja, hogy másoknak használgon vele. A Jeruzsálemi Biblia szerint „a közjó” céljából (*en vue du bien commun*); TOB: mindenki javára (*en vue du bien de tous*); Revised Standard Version: a köz javára (*for the common good*). A Vulgata megmarad a szövegnél, mint általában: *ad utilitatem*.<sup>1</sup> A συμφέρον az egyén javát is jelentheti, nem feltétlenül a közjót (vö. Zsid 12,10). A nyelveken való imáról Szent Pál kifejezetten mondja, hogy azzal az

---

<sup>1</sup> Aquinói Szent Tamás, amikor kommentálja a levelet, rögtön hozzáfűzi: *scilicet aliorum* (= ti. mások javára).

imádkozó önmagát építi (1 Kor 14,4), ellentétben a prófétálással. Pál egyszerűen azt akarja kimondani, hogy a karizmák hasznosak.

### 2. A lelki adományok felsorolása

Ezután (az 1 Kor 8-11-ben) Pál apostol felsorolja a karizmákat. Az első két adomány: λόγος σοφίας, λόγος γνώσεως (= a bölcsesség egy szava, a tudás egy szava). A λόγος kifejezi itt, hogy nem önmagában a bölcsesség adományáról van szó, hanem a bölcsesség egy megnyilvánulásáról, egy bölcs mondásról (nincs névelő előtte). Nem azt mondja: „megkapta a bölcs beszédet”, hanem: valaki kapott „egy bölcs mondást”. Esetenkénti kegyelemre utal ez a kifejezés. Ma ezzel szemben sokan úgy értik a karizmat, mint egy állandó képességet (pl. „karizmája van a fiatalokhoz”).

1993-ban a lengyelországi Kielcében tartott karizmatikus találkozóan az egyik vezetőnek - saját elmondása szerint - megvolt a „tudás” szavának adománya, s mindig ő jelentette be az éppen történő gyógyulásokat. Hogy Szent Pál idejében a „tudás szava” pontosan mit jelenthetett, arról nem sokat tudunk.

A harmadik adomány a πίστις (= hit) csodatevő hitet jelent. Utal erre a szeretethimnusz is: „Legyen akkora hitem, hogy a hegyeket is elmozdítsam” (1 Kor 13,2; vö. Mk 11,22-23).

A negyedik felsorolt karizma a gyógyítások adományai (χαρίσματα ἰαμάτων). Nem gyógyító erőről van szó, hanem egyes megtörtént a gyógyulásokról (ἰαμά), esetenkénti adományról.

Az ötödik adomány ἐνεργήματα δυνάμεων (= az erő cselekedetei). A δύναμις többes számban (= erők, erőmegnyilvánulások) a bibliai görög nyelvben általában csodát jelent (vö. 1 Tessz 1,5).

A hatodik karizma a prófétálás (προφητεία). Az ószövetségi kor utolsó évszázadaiban megerősödött a zsidóságban az a meggyőződés, hogy a Lélek kialudt, és nincsenek többé próféták (vö. Zsolt 74,9; 1Makk 9,27). A pátriárkák idején mindenki, aki a néphez tartozott a Lélektől ihletett volt. Később, amikor az aranyborjával megsértették Őt, már csak a kiválasztottak (próféták, királyok) kapták meg Isten Lelkét. Aztán Malakiással ez is kialudt, és már csak egy visszhangot (קוץ בַּר) hallunk Istentől. Ezt a távolságot majd a Messiás fogja megszüntetni, amikor újra kiárad a Lélek (Joel 3,1; vö. ApCsel 2,17). Az ősegyház ezt élte át, hogy újra megragad a Lélek egyeseket, és inspirált módon, újra



úgy beszélnek, ahogyan régen a próféták. A prófétálás akkoriban egyszerűen bátorító, vigasztaló beszédet (1 Kor 14,3), és a szívek titkaiba való belelátást jelentett (1 Kor 14,25).

A hetedik adomány a lelkek megítélése vagy megkülönböztetése (διακρίσεις πνευμάτων). Fontosnak tart Szent Pál rögtön a prófécia után hozzáfűzni egy ilyen korrigáló adományt a próféciaával kapcsolatban, ami a próféták lelkeit megítéli (vö. 1 Ján 4,1: „sok hamis próféta támadt... vizsgáljátok meg a lelkeket”). Pál konkrét utasításként is ugyanezt ismétli el: „két vagy három próféta szóljon, és utána a többiek ítéljék meg” (1 Kor 14,29).

A nyolcadik adomány a nyelvek fajtái (γένη γλωσσῶν). Nem idegen nyelven való beszédet értettek alatta. Pál külön kiemeli, hogy nem érti senki, amit mondanak (1 Kor 14,2), és ezért magyarázni is kell (1 Kor 14,5.13.27). Hasonló lehetett, mint a mai karizmatikusok nyelveken szólása.

A kilencedik adomány a nyelvek értelmezése (ἐρμηνεία γλωσσῶν). Valószínűleg valamilyen globális értelmezést kell ezalatt érteni.

A karizmák listájának lényege az, hogy a felsorolás legvégére kerül az a két adomány (a prófétálás és a nyelvek), amit a korintusiak különösen is nagyra tartottak, és ellenőrző adományok kerülnek melléjük. Nem az egyetlenek tehát, és nem is önállóak.

### ***3. A test-hasonlat és egy második lista***

Ezután Szent Pál kifejti, hogy Krisztus Egyháza olyan mint egy test, aminek sok tagja van. Úgy tűnik, mintha közvetlenül a lenézett korintusi hívekhez szólna: a láb egy egyszerűbb tag, „csak” egyszerűen követi Krisztust, a kéz az ügyesebb, kezdeményezőbb, de azért a láb éppen úgy a testhez tartozik. A fül, aki „csak” hallgatja a tanítást ne mondja azt, én nem vagyok szem, nekem nincsenek látomásaim, és nem látok bele a titkokba; ő is éppen úgy a testhez tartozik. Ha csupa látnokból állna az Egyház, milyen test lenne az? Az irányítók, a „fej”, ne mondják, hogy ők különbek, a többi pedig nem számít. A gyengébbnek látszó tagok sokszor fontosabbak és nagyobb tiszteletet érdemelnek. Nagy titok, hogy egy közösségben ki az igazán fontos, és Isten jelenlétét ki hozza inkább oda. Nem az, aki állandóan beszél, és aki nagyra látszik. Jean Vanier mondta, hogy az a közösség, ahol nincsenek fogyatékosok, az nagyon fogyatékos közösség. Ahol a látszólag gyengéket nem tudják elfogadni,

tisztelni, rájuk odafigyelni, annak a közösségnek a kereszténységhez nem sok köze van.

Az 1 Kor 12,28-30-ban egy második listát hoz Pál. Az elsőben ajándékokról van szó, amik Istentől adtak (δίδοται), a másodikban az ἔθετο ige szerepel (Isten tett meg egyeseket apostollá stb.). Itt tehát inkább hivatalokról, állandó tisztségekről van szó, amikbe Isten helyezte az illetőt. Az első háromhoz hozzáfűzi Szent Pál, hogy „először”, „másodsor”, „harmadszor”. Látszik tehát, hogy a sorrendnek is jelentősége van. Az első az apostol, az, aki a helyi egyházat alapította és vezeti. A második a próféta, a harmadik a tanító. Ez arra utal, hogy a Lélek másfajta működése is lényeges, nem csak különleges adományokban megnyilvánuló. Léteznek állandó hivatalok is. A karizmatikusok ne gondolják azt, hogy az egész Egyház csak karizmákból áll. A karizmákat, illetve azok hordozóit az apostolok, azaz a korabeli egyház vezetése, a „hierarchia” alá rendeli. H. Küng azt állította, hogy a karizma nem vethető alá a hivatalnak, hanem fordítva, az egyházi szolgálatok vannak alávetve a karizmáknak. Ez az állítás pontosan az ellenkezője annak, amit Szent Pál itt tanít.

### 4. A legmagasztosabb út

A fejezet záróverse azt mondja, hogy „egy meghaladó” utat mutatok nektek (vagy: ezek feletti utat; ὁδὸν καθ' ὑπερβολήν): ezt magasztalja az ún. Szeretethimnusz-ban. A szeretetet nem nevezi karizmának, hanem útnak hívja. A karizma ugyanis külső adomány és csak egyesek kapják, a szeretet pedig belső, és minden keresztény életét az irányítja. A Szeretethimnusz relativizálja az összes adományt. Szeretet nélkül a karizmák értéktelenek. Rögtön éles kritikával kezdődik a nyelvek és a prófécia ellen (csak zengő érc vagy pengő cimbalom). A kritikát azonban enyhíti azzal, hogy egyes szám első személyben fogalmaz (nem pedig így: „Szóljatok bár az angyalok nyelvén, csak pengő cimbalom vagytok”). A Szeretethimnusz második része is a konkrét korintusi helyzetre vonatkozik: „a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik föl, nem kevély, nem a maga javát keresi”. Ezek mind implicit kritikák a korintusi nagyképűekkel szemben. Arra is érdemes felfigyelni, hogy Pál szerint a szeretet nem egy statikus tulajdonság. Csupa igével írja le a szeretetet, úgy mutatja

be, mint ami cselekszik. A szeretet állandó tevékenység, ami a másikat szolgálja.<sup>2</sup>

### 5. Konkrét utasítások

Ebben a két fejezetben (1 Kor 12-13) tehát Szent Pál a helyükre tette a karizmákat. Először a sok adomány között, majd az Egyház testében, a hivatalokkal kapcsolatban, és végül a szeretet legnagyobb titkával szemben. A karizmáknak alárendelt szerepet tulajdonít. A 14. fejezetben konkrét utasításokat ad a karizmákkal kapcsolatban. A közösség épülésére kell szolgálniuk, ezért a prófécia előbbre való a nyelvimánál, a nyelveket pedig értelmezni kell. Csak két vagy három ember beszéljen nyelveken, szavaikat értelmezni kell, és ha nincs aki értelmezze, akkor hallgassanak (1 Kor 14,27-28). A próféták közül is csak kettő vagy három beszéljen, és az ő szavaikat is értelmezzék (1 Kor 14,29). Az egész rész zárása is igen szigorú. Az Úr parancsát említi az apostol, és azt, hogy aki nem vesz tudomást az ő parancsáról, arról a többiek sem fognak tudomást venni (1 Kor 14,37).

**Összegzés** – Pál apostol alapmagatartása a karizmákkal szemben ma is mértékadó. Dicséri a karizmákat, buzdít arra, hogy éljenek velük, saját magát is példának hozza (1 Kor 14,18). Az Egyház nem hivatalnokszerkezet, hanem olyan test, amiben a Lélek él. Csak akkor lesz igazán Krisztus teste, ha a Lélek felé nyitott. Nem kellene ma sem megijedni a karizmáktól, de nem kell korlátlanul szabadjára se engedni őket. Értékelni kell az adományokat, de felügyelni is fölöttük és a helyükre tenni, ahogyan Pál is tette; különösen akkor, ha egyes karizmatikusok lenéznék a többi „egyszerű” keresztényt.

Így jöhetne létre az új pünkösdi csodája. A bábeli nyelvzavar után végre megtanulnák az emberek s a népek a szeretet közös nyelvét. Létrejöhethetne egyre inkább az az egyház, amelyet Jézus létrehozni akart, ahol úgy szeretjük egymást, ahogyan ő szeretett. Isten Lelke, a szeretet Lelke egy másfajta légkört teremtene itt a földön, melyben az emberek kibontakoznának, letehetnék végre az álarcaikat, újjászületnének.

---

<sup>2</sup> FROMM, E., *A szeretet művészete* c. könyvének is ez az alapállítása, hogy a szeretet nem valamilyen élvezet, nem birtoklás, hanem művészet, azaz tevékenység. Szeretni valakit azt jelenti, hogy napról napra boldoggá tenni, szolgálni a másik kibontakozását, képesnek lenni arra, hogy értékeket hozzunk elő önmagunkból és másokból.

**Gyürki László**

## **Pál apostol hajótörése Máltán vagy Kefallénián?**

A Jeromos füzetek 4. számában (1991) érdekes ismertetés jelent meg Heinz Warnecke, »Pál apostol tényleges római útja« c. könyvéről<sup>1</sup> A szerző szerint a bibliai térképeket újra kell rajzolni: bebizonyosodott, hogy Pál apostol nem Máltán szenvedett 'hajótörést', hanem Kefallénia szigetén, Görögország nyugati partjainál. Érvei első olvasásra meggyőzőek. Néhány közülük: Fónix kikötő (Csel 27,12) nem Krétán volt, hanem a görög félsziget délnyugati partján, Pülosz öblében. Pál hajója ide akart eljutni, de a Jókikötőből [Kréta] elindulva féktelen vihar tört ki, és a hajó 14 napon át kormányozhatatlanul sodródott, míg egy szigeten földet nem ért. Warnecke szerint ez a sziget nem lehet a mai Málta. A szél ugyanis, amely a hajót elragadta, a jellegzetes ősi ciklon volt. Ez a hajókat Krétáról mindig északra, Görögország felé sodorja. A Málta körüli tengert soha, sehol nem nevezték „Adriai tenger”-nek (Csel 27,27). Az említett Kefallénia szigetnél megtalálhatók a nagyki-terjedésű zátonyok és a földnyelv (Csel 27,39-41). Itt a mai Argosztoli-t abban az időben Máltának (Melité) nevezték. Máltán nincs ilyen öböl és érthetetlen, hogy a hajósok miért nem ismerték fel a szigetet (Csel 27,39). Kefallénia hegycsúcsait viszont ősszel a sirokkó köd borítja, ezért nem lehetett felismerni. A hajótöröttek partra érve a szakadó esőben, hidegben tűznél melegszenek (Csel 28,2). Máltán ez nem fordul elő, mert ott ritkán esik, és októberben az átlaghőmérséklet 22 C fok. Kefallénia 250 km-rel fekszik északabbra Máltától, de itt ősszel hosszú, kiadós esőzések és korai hidegek vannak, s október végétől kora nyárig hó borítja a hegyoldalakat. A sziget lakóit nem lehet „barbároknak” nevezni (Csel 28,2), mert Málta lakói kulturált római polgárok voltak. Máltán, a Szent Pál öbölénél nincs megművelhető terület (Csel 28,7), csak kopár sziklás vidék. Publius apját mocsárláz gyötörte (Csel 28,8). Máltán nincs mocsár és sohasem volt malária. Máltán nem élt és nem él mérges kígyó (Csel 28,3-6), Kefallénián viszont nagyon gyakori. Málta csak a 4. században lett kereszténnyé, ugyanakkor Kefalléniáról a 2. századból van feljegyzés, hogy itt keresztény közösség van. Három hónap múlva tovább indultak Róma felé Szicília irányába (Csel 28,11). A téli átkelését megmagyarázza, hogy minden év januárjában van néhány csöndes nap, amikor biztonságban át lehet kelni Nyugat-Görögországból Sziciliába (ezek az ún. jégmadár-napok).

---

<sup>1</sup> Die tatsächliche Romfahrt des Apostels Paulus, Stuttgart, 1987, I. (JerFüz 4., 15-20.o.)

Természetes, hogy mindezek felkeltették érdeklődésemet és elhatároztam, hogy elmegyek Kefallénia szigetére. Máltára még eddig úgysem sikerült eljutnom, pedig kétszer is próbálkoztam. Közben figyeltem az irodalmat, hogyan reagál a biblikus tudomány Warnecke teóriájára. Vajon elfogadja-e, vagy elveti. Már most megmondom, hogy az utóbbit tette. Mielőtt ezt ismertetném, röviden beszámolok mindkét utamról.

**Krétára és Kefalléniára** 1998. augusztus 17-én vonattal, hátizsákkal, indultam öcsémmel együtt Jugoszlávián, Makedonian keresztül Tesszalonikába, majd innen Athénbe. Tesszalonikában is volt néhány óránk városnézésre. Pál apostol második apostoli útja során Filippiből érkezett ide, s nekik írta első levelét is Korintusból. Késő este értünk Athénbe, s a következő napon fölkerestük az Areopágosz sziklját, a Parthenont és a Keramikoszt. Az Areopágoszon olvasható Pál apostol híres beszéde, amit az athénieknek mondott el (Csel 17,16-31).

Szent István király ünnepén reggel értünk egy hatalmas hajón Kréta „fővárosába” Iraklionba. Innen busszal indultunk délre az 52 km távolságra lévő Míresz községig. Célunk Kali Limenesz – Jókikötő – volt, amely innen még 24 km. Ide csak taxival lehetett eljutni. Jókikötőn csak néhány hotel és vendéglő van, de település nincs. Elindultunk a hegyre, ahol egy ortodox templom épült Szent Pál tiszteletére, benne szép ikonok Szent Pálról és Títusról. A templom mellett a hegyoldalon található „Szent Pál barlangja” ikonokkal és mécsesekkel. A hagyomány szerint ebben aludt az apostol, mielőtt hajója elindult Róma felé. Körüljártuk az öblöt a sziklás hegyoldalon, majd visszajöttünk Míreszbe.

Pár perc múlva indult a busz Gortüszbe. A romváros bejáratánál megtaláltuk a *Szent Títusz székesegyház* maradványait. Csak az apszisa áll. Pál apostol tanítványát a hagyomány szerint itt temették el. A romváros nevezetessége az „odaion”, amelynek északnyugati oldalába építették be a híres Kr.e. 6. századi „gortüsz-i törvényeket”. A szöveg érdekessége, hogy úgy írták, „ahogy az ökör halad”: egyik sort balról jobbra, a másikat már fordítva, jobbról balra kell olvasni.

Visszatértünk Iraklionba, és péntek délelőtt a múzeumot, délután pedig *Knosszost* kerestük föl. A hatalmas ásatásokat szinte lehetetlen áttekinteni. Bebarangoltuk a labirintust, elolvastunk minden magyarázatot.

Este indultunk vissza a hajóval, és reggelre Pireuszba értünk. 7 órakor indult a busz Kefallénia szigetére. Athaladtunk az Isztnosz csatorna fölött, átmentünk Patraszra, és Killini-ben szálltunk hajóra (a busz is velünk). A hajó Porosz helységben kötött ki, s ott újra buszra ültünk. Szinte az egész szigetet bejárva érkezünk meg Kefallénia „fővárosába” *Argosztoliba*. Megtaláltuk a sziget egyetlen katolikus templomát.

mát, és este már ott koncelebráltam az olasz származású ferences atyával. Szentmise után bejártuk a várost, fölmentünk a magaslatra, ahonnan a *Livadi öbölre* lehet látni. Próbáltuk azonosítani a helyet, ahova Warnecke a hajótörést helyezte. Másnap ebéd után áthajóztunk a Livadi öböl másik oldalára, Lixuriba. Innen még jobban lehetett látni az öblöt és azt a helyet, ahol Warnecke szerint a hajótörés történhetett. Csak éppen sem írásos emlékek, sem a hagyomány nem tud róla.

Hétfőn szinte az egész nap utazással telt el (busz, hajó, újra busz). Új-Korintusban találtunk szállodát, és kedden innen indultunk a régi Korintusba. Pál apostol 18 hónapot töltött itt második apostoli útján. Az Apolló templom oszlopaitól indultunk el, és megtaláltuk a „bémát”, ahol a zsidók Pált vádolták Gallió prokonzul előtt. Végigmentünk a Lechaion utcán, majd a rom területén kívül a magaslaton egy ortodox templomot találtunk. Mellette egy oszlopon több nyelven olvasható a Szeretethimnusz (1 Kor 13). Hátterben az Akrokorintussal és az Apolló szentély maradványaival nagy élmény átélmélkedni ezt a csodálatos részt az 1. Korintusi levélből.

Elbúcsúztunk Korintustól, és délután elmentünk az Isztmosz csatorna bejáratához az Égei tengerhez. Innen visszamentünk Új-Korintusba, majd a tengerparton egyórás gyaloglás után, a csatorna végén az Adriai tengerhez értünk. Itt azután megtaláltuk a híres „diolkosz” maradványát. Ez egy kővel kirakott út, amelyen a hajókat az egyik kikötőből a másikba vontatták át. Korintus ugyanis két tengerre nyílt, két kikötője volt: *Kenkrea* az Égei tengernél, *Lechaion* az Adrián. A szerda Athénben múzeumlátogatással telt el. Csütörtökön a jezsuita templomban bemutatott szentmisével búcsúztunk el a görög földtől, amely szintén a Biblia földje.

Délelőtt 9 órakor indultunk Athénből Tesszalonikába, majd innen 6-kor tovább Budapest felé. A szokásos tortúrák következtek az éjszaka folyamán a határokon. Pénteken két órás késéssel, délután 4 órára értünk a Keleti pályaudvarra, innen pedig éjfél előtt Körmendre (38 órás vonatozás után).

Most már a negyedik alkalommal indultam hátizsákkal Pál apostol nyomába. Tudom, hogy az átélt fáradalmak és egyéb kellemetlenségek nem közelítették meg az apostolét, de valami azért átéltem ezekből is, főképpen a mostani alkalommal.

**A máltai útra** 1999. február 24. és március 3. között került sor. Ide is Károly testvéremmel indultam el, aki előző utamon is társam volt. Ez már a harmadik „nekifutás” volt. 1974-ben Szirakuzából akartam indulni, de egy sztrájk mindent tönkretett. 1981-ben Rómából szerettem volna eljutni a szigetre, de a vízzel volt a probléma. Nem tudtam kivárni, így ez a próbálkozás sem sikerült. Probléma most is volt bőven: csak Bécsből indul repülőgép, csak február 24-én volt két szabad

hely, s 23-án még azt ajánlotta a rádió a Pécs és Somogy vidékieknek, hogy ne induljanak el autóval a hó miatt. Így azután február 23-án Sopronba mentünk, hogy onnan könnyebben Bécsbe juthassunk szerdán reggel. Reggelre itt is hó esett, ezért csak a sztrádán mertünk elindulni. Itt meg hatalmas torlódások keletkeztek, s most is majdnem lemaradtunk a repülőről.

Az „Air Malta” gépe két és fél óras repülés után érkezett meg Máltára. Az európai télből a máltai tavaszba érkeztünk. A délután szállás-kereséssel telt el, s csak másnap kezdtük látogatni a páli helyeket. Máltán február 10-én emlékeznek meg Szent Pál hajótöréséről. Még lehetett látni az ünnep díszait az épületeken. Csütörtökön a Szent Pál templomban koncelebráltam, amely egy ókeresztény templom helyén épült. A főoltár festményén Pál a hajótörés után a tűzbe rázza kezéről a viperát (Csel 28,5). A templomból lehet lemenni a „*Szent Pál barlangba*”. A hajótörés után ez volt Pál börtöne – mondja a hagyomány. II. János Pál pápa is fölkereste a barlangot máltai látogatása alkalmával. Ezután a Szent Pál és Szent Ágota katakombába mentünk. Nevezetességei a 4. és 5. századból való falfestmények Szent Ágotáról és Szent Pálról.

Az idegenvezető atya összehozott bennünket egy Szent Pál kutatóval: Paul Guillaumier úrral, aki hajlandó volt fogadni minket délután. Vele kitárgyaltuk Warnecke elméletét, ő pedig kifejtette saját véleményét a hajótöréssel kapcsolatban. Ő is ugyanolyan vendégszerető volt velünk szemben, mint a máltaiak Pál hajótörése alkalmával: hotelt szerezett és el is vitt oda bennünket.

Még e beszélgetés előtt ellátogattunk *Mdinába*, Málta régi fővárosába. A rómaiak idejében Melitának hívták, csak az arabok nevezték el Mdinának. Itt lakott Publius, Málta első püspöke, akit Szent Pál térített meg. Itt állt a helytartó háza, s e fölé épültek a későbbi templomok és a mai hatalmas katedrális. A sok látnivaló közül a mennyezet-freskókat csodálhattuk meg, amelyek Szent Pál életének egyes jeleneteit ábrázolják.

Február 26-án pénteken Vallettába mentünk, és sikerült egy csendes szállást találni. Délután busszal indultunk el a *Szent Pál öbölhöz*. Gyalog mentünk fel a Qawra toronyig. Bal felől van a Salina öböl. Egyes biblikusok szerint az itt lévő földnyelven volt a hajótörés. A tenger alatti kutatások során hajóroncsot, egy nagy és négy kisebb horgonyt találtak. Talán azok, amelyekről a Csel 27,4 említést tesz? A Qawra toronytól jól láthatók a *Szent Pál szigetek*, a nagyobb szigeten az apostol szobrával. Ezután hosszú gyaloglás következett, amíg eljutottunk az öböl végére. A falakon, az épületek sarkánál egymást érik a Szent Pál szobrok és domborművek. Útunk során Bugibba és San Pawl il-Bahar között találtuk meg az ősi *Szent Pál templomot*. Több nyelven

---

olvasható falán a hajótörés elbeszélése az Apostolok cselekedeteiből. Az öböl legbelső hajlatához közel található *Szent Pál kútja*. A hagyomány szerint az apostol csodát tett ezen a helyen: megérintett egy sziklát, és abból víz fakadt a hajótörés túlélői számára.

Szombaton Vallettával ismerkedtünk. Először a Szent Pál hajótöréséről nevezett templomot kerestük fel. Ez Málta egyik legszebb temploma. Paladini nagy vászna Szent Pál hajótöréséről és Melchiore Gafa Szent Pált ábrázoló faszobra a legértékesebb emlékek a templomban. A Szent János társkatedrális a szigetország legfontosabb építészeti emléke. (A katedrális státuson a mdinai katedrálissal osztoznak, ezért „társ”-katedrális.) A tetőboltozaton 18 festmény látható Keresztelő Szent János életéből vett jelenetekkel. A hajó mindkét oldalán kápolnák sorakoznak. A festményeken itt is többször szerepel Pál apostol hajótörése, vagy életéből egy-egy jelenet. Délután még fölkerestük a Floriana városnegyedben Szent Publius templomát. Publiust tartják Málta első püspökének és vértanújának is.

Február 28-án, vasárnap a Szent Pál öböl másik oldalához indulunk. Útközben fölkerestük a *San Pawl Milqi kápolnát*. A név jelentése: ahol Pál apostolt szívesen fogadták a hajótörés után. A kis kápolna és a mellette lévő ásatások magas fallal vannak körülvéve: a kapu zárva volt. Csak a falon felfedezett lyukon át próbáltunk felvételeket készíteni róla.

Innen Málta leghíresebb Mária kegyhelyére *Mellieha*-ba mentünk. A kegytemplom egy régi barlangtemplom, az oltárkép pedig egy sziklafestmény, amely a Boldogságos Születet ábrázolja. A kegyhely felett áll a nagy plébániatemplom, amely Mellieha egész látképét uralja. A templom egyik fiatal papja elvitt bennünket innen egy szakaszon, majd gyalog jutottunk el az öböl kezdetéig. Vele szemben a Szent Pál szigeten áll az apostol szobra. Sajnos, magára a szigetre nem tudtunk átmenni, csak előtte idéztük fel az eseményt, amikor a vihar ide sodorta és összetörte az apostol hajóját. Itt értek szárazföldre és indultak a sziget belsejébe. Mi pedig az öböl partján jöttünk vissza annak alsó szakaszáig. A Szent Pállal kapcsolatos látnivalók ezzel be is fejeződtek.

Másnap a *Tarxien*-i őstörténeti lelőhelyet és *Marsaxlokk* halászfalut kerestük fel. Előtte át kellett menni Zajtun városán. Egy monda fűződik a városhoz, ami nem lehet jellemző Pál apostolra. Amikor az apostol itt járt – állítja a monda –, a helység lakói nem fogadták el az evangéliumot. Ezért az apostol megátkozta őket: az itt lakóknak örökre lapos legyen a talpa. Ezért hívják a helybélieket „*tasaqajhom catta*”-knak, azaz lapos talpúaknak.

Kedden megnéztük az archeológiai múzeumot, majd a *Hagar Qim*-ben lévő kőkorszaki ásatásokat. Innen a tenger partján megközelítet-



tük a híres „Kék barlangot”, azonban a többi turistával együtt nekünk sem sikerült meglátni, mert nem indultak oda a csónakok.

Március 3-án, szerdán reggel 7 órakor indult az „Air Malta” gépe vissza Bécsbe, és pontosan meg is érkezett. Így ért véget maradandó élményekkel, sok-sok ismerettel a máltai út, amelyre már 25 évvel ezelőtt készültem.

Ezek után érdemes lesz szólni arról is, hogy hogyan fogadták a szakemberek Warnecke tételét, és felelni arra, hogy valójában **hol is lehetett a hajótörés**. Erről hosszabb tanulmány készült, itt csupán néhány véleményt említek meg.

A szakemberek – köztük főképpen Jürgen Wehnert<sup>2</sup> – Warnecke tételét izekre szedték és mind megcáfolták. Filológiai, egzegétikai és argumentatív hiányait róják fel neki. Kefalléniát sohasem nevezték Melitének. Warnecke egyszerűen idehozza az innen északra 500 km távolságra lévő Mljet szigetet, és azt bizonygatja, hogy a hajótörés minden feltételének Kefallénia szigete felel meg, de azt már nem tudja bizonyítani, hogy Kefalléniát, vagy annak egy részét Melitének nevezték. Az ókori szerzők sem nevezik Melitének Kefalléniát.

Msr. Carmel Sant<sup>3</sup> szerint az első kilenc évszázadban senki sem vonta kétségbe, hogy a hajótörés Málta szigetén volt. A 10. században Konstantin Porphyrogenitus azt állítja, hogy a hajótörés szigete a dalmát parton lévő Mljet volt. Nyolcszáz évvel később Dom Ignazio Giorgi raguzai bencés szerzetes veszi elő újra a császár téziséét 1730-ban Velencében megjelent könyvében. Bizonyos módosításokkal ugyanezt újítja fel Warnecke is munkájában. Ezután következnek Sant cáfolatai Warnecke tételére. A Főnix kikötő Krétán volt, nem messze a Jókikötőtől. Ide akartak eljutni, nem pedig átkelni a Peloponnézoszra. Az Euroaquilo nevű széllel kapcsolatban is előkerült egy északafrikai szélrózsa-rajz, s e szerint ez a szél délnyugati volt és nem északi. Az Adria elnevezés nem korlátozódott az Appeninek és a Balkán félsziget közötti tengerre. Bőséges bizonyíték van arra, hogy az Adria kifejezés a Szicília körüli és a közép Mediterrán tengert jelentette. Ha a hajótörés a belső Adrián vagy Kefallénián történt volna, a legrövidebb út Rómába Brundisium felé (Brindisi), Itália adriai partján haladt volna, nem pedig a túloldalon, Szicília érintésével Puteoliba, Itália tirrénai partján. „A sziget főembere” kifejezés is bizonyíték Málta mellett (Csel 28,7, szó

---

2 Jürgen Wehnert, Vom neuesten Schiffbruch des Paulus. Wie „Die Zeit” auf ein haarsträubendes Buch hereinfiel, Lutherischen Monatsheften, 28/1989. H.3, 98-100.o. – Gestrandet, Zu einer neuen These über den Schiffbruch des Apostels Paulus auf dem Wege nach Rom (Apg 27-28), Zeitschrift für Theologie und Kirche 87/1990, 67-89.o. – Claus-Jürgen Thornton, Der Zeuge der Zeugen: Lukas als Historiker der Paulusreisen, Verlag J.C.B Mohr, Tübingen, 1991.

3 Msgr. Carmel Sant, St. Paul's Shipwreck on the Island Melite Act 27, 1-18.11. In: Michael Galea (Canon John Cialò, Hrgg.); St. Paul in Malta, A Compendium of Pauline Studies, Zabbar/Malta, Veritas Press, 1992.

szerint: Publiusz, „az első a szigeten”): két feliratot is találtak Máltán, amelyeken ez a cím olvasható. A „zuhogó eső” (Csel 28,2) is előfordul Máltán kora ősszel. A „barbár” kifejezésnek tág jelentése van: a görögök és a rómaiak szemében a perzsák és az egyiptomiak is „barbárok” voltak, a zsidók számára pedig a „pogányok”. A Szent Pál öböl, ahol a hajótörés történhetett, Málta legtermékenyebb része, és a római maradványok is virágzó mezőgazdaságra utalnak. A mérges kígyókkal kapcsolatos állításra Sant azt feleli, hogy Málta szigetének növény- és állatvilága az elmúlt évszázadok alatt megváltozott. A szigeten régen több volt az erdő, az éghajlat kevésbé volt száraz. Warnecke szerint Máltán nincs mocsár, nem lehetett malária. Ezt teljesen téves. Még a múlt századig is voltak itt mocsaras, gyéren lakott területek. Málta közelsége Szirakúzához szintén e mellett a helyszín mellett tanúskodik: innen egy nap alatt el lehet jutni oda.

Megszólint a témával kapcsolatban a Máltán élő szakember, Paul Guillaumier is egy gyűjteményes munkában: *Új perspektívák Szent Pál hajótörése történetiségére Melitén* címmel.<sup>4</sup> Természetesen ő is a lehetséges történelmiség és a Málta-teória híve, annyira, hogy Warnecke tételét külön nem is tárgyalja. Lukács megjegyzése az egy napos távolságra Szirakúzához (Csel 28,12) és Publiusznak mint „első”-nek említése elég bizonyíték. Állítja, ha nem így őrizte volna ezt a hagyomány, Lukácsnak nem lett volna oka mindezt kitalálni. Hogy Lukács semmit sem ír a máltai evangelizációról, az csak azt jelenti, hogy nem volt róla információja, és többet nem mondhatott Pál Melité-i tartózkodásáról. Hogy egy vihar volt a római úton, történelmi adatnak vehető. Az is, hogy a hajó valahol Melité északi partján Marku Shoal és Ghallis Reef között Ras Qawra közelében feneklett meg. A 14. nap reggelén minden pontosan úgy történhetett, amint le van írva az Apostolok cselekedeteiben. Több példát hoz föl, hogy ezen a helyen nagyon sok hajótörés történt az ókortól kezdve szinte napjainkig. Tenger alatti kutatások során egy 2500 kg-os ólom horgonyfejet és négy kisebb találtak egy ókori vitorlás roncsainál.

A szakemberek szerint – Warnecke ellenére – a Szent Pállal kapcsolatos térképeket nem kell átrajzolni, és Málta továbbra is őrizheti Szent Pállal kapcsolatban a hajótörés emlékét, és a jövőben is megünneplheti ezt február 10-én, amint eddig is tette.

---

4 Paul Guillaumier, *New Perspectives on the Historicity of St. Paul's Shipwreck on Melite*. In: *A Compendium of Pauline Studies*, Zabbar/Malta, Veritas Press, 1992. (Ebben jelent meg Msgr. Carmel Sant fentebb idézett cikke is.)

*Élő Ige***BIBLIAISKOLA****Szent Jeromos Bibliatársulat****A GALATA LEVÉL TÉMÁJA (2):**

**A páli evangéliumból levont következtetés:  
a hit felszabadít a szolgaságból a Lélekben való életre  
és a szeretetben való szolgálatra (Gal 5,1-6,18)**

**A.) Alapgondolat**

Az előző fejezetekben Pál kifejtette, hogy nem a törvény által, hanem a hit által igazulunk meg. Nem a cselekedeteink, a saját erőfeszítéseink eredménye az üdvösség, hanem Istentől kapott ajándék. Az idők teljességkor megtestesült Fiú megváltott bennünket a világ elemeinek és a törvénynek a szolgaságából (vö. Gal 4,3-5), és fogadott fiakká váltunk. A Fiú Lelke által pedig valódi fiakká (vö. Gal 4,-6-7).

A Lélek, akit a szívünkbe fogadunk, megváltoztat bennünket, többé már nem a test (a 'hús') önzése, nem is törvénynek való engedelmesség, hanem a szeretetben való szolgálat szabja meg a tetteinket. Pál apostol a Gal 5,19-23-ban szabályos lelkitükröt tart elénk a test cselekedeteinek és a Lélek gyümölcseinek a felsorolásával. Ha összehasonlítjuk magunkat az ott megfogalmazottakkal, megtudhatjuk valójában 'milyen lélek is lakik bennünk' (vö. Lk 9,55 a régi Vulgáta szerint). Mint több más páli levélben, itt is kiviláglik, hogy az apostol milyen kiváló ismerője az emberi léleknek, az abban meglapuló sötétségnek, jól ismeri a szív rejtekében munkálkodó Szentlelket, és ennek a munkálkodásnak a félreértetlenül megnyilvánuló jeleit, gyümölcseit.

B.) *Szentírási szöveg: Gal 5,1-6,18* (Káldi-Neovulgáta, 1999)

### Szabadság vagy szolgaság

<sup>1</sup> Erre a szabadságra tett szabaddá minket Krisztus. Legyetek tehát állhatatosak, és ne vegyétek magatokra ismét a szolgaság igáját. <sup>2</sup> Íme én, Pál, mondom nektek, hogy ha körülmetélkedtek, Krisztus semmit sem használ nektek. <sup>3</sup> Újra tanúságot teszek minden ember előtt, aki körülmetélkedik, hogy köteles az egész törvényt megtartani. <sup>4</sup> Elszakadtatok Krisztustól, akik a törvényben keresitek a megigazolást, kiestetek a kegyelemből. <sup>5</sup> Mert mi a Lélek által, hitből várjuk a megigazolás reményét. <sup>6</sup> Hiszen Krisztus Jézusban sem a körülmetélés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, csak a hit, amely a szeretet által munkálkodik.

<sup>7</sup> Jól futottatok; ki akadályozott meg benneteket, hogy engedelmesskedjétek az igazságnak? <sup>8</sup> Ez a hitegetés nem attól van, aki meghívott titeket. <sup>9</sup> Egy kevés kovász az egész tésztát megkeleszti. <sup>10</sup> Bízom bennetek az Úrban, hogy nem fogtok másképp vélekedni. Aki pedig megzavar titeket, viselni fogja az ítéletet, akárki legyen is az. <sup>11</sup> Én pedig, testvérek, ha még most is a körülmetélkedést hirdetem, miért szenvedek még mindig üldözést? Akkor megszűnt a kereset botránya. <sup>12</sup> Bárcsak csonkítanak is meg magukat azok, akik titeket megzavarnak!

### A szeretet, mint a Lélek gyümölcse

<sup>13</sup> Mert ti szabadságra vagytok hivatva, testvérek, csak a szabadság ne legyen kibúvó a testnek, hanem szeretetben szolgáljatok egymásnak!

<sup>14</sup> Mert az egész törvény egy mondatban teljesedik be, mégpedig ebben: »*Szeresd felebarátodat, mint önmagadat*« (Lev 19,18). <sup>15</sup> De ha egymást marjátok és fáljátok, vigyázzatok, hogy egymást el ne emésszétek!

<sup>16</sup> Azt mondom tehát: Lélek szerint járjatok, és ne teljesítétek a test kívánságait! <sup>17</sup> Mert a test a Lélek ellen vágyakozik, a Lélek pedig a test ellen; ezek ugyanis egymással ellenkeznek, hogy ne azt tegyétek, amit szeretnétek. <sup>18</sup> Ha a Lélek vezet titeket, nem vagytok a törvény alatt. <sup>19</sup> A test cselekedetei nyilvánvalók: paráznaság, tisztátalanság, bujaság, <sup>20</sup> bálványimádás, mágia, ellenségeskedés, viszálykodás, versengés, harag, veszekedés, széthúzás, szakadás, <sup>21</sup> irigykedés, részegeskedés, tobzódás és hasonlók. Ezekről előre mondom nektek, mint előbb is mondtam, hogy akik ilyen dolgokat tesznek, nem nyerik el Isten országát. <sup>22</sup> A Lélek gyümölcse pedig a

szereket, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, <sup>23</sup> szelídség, önmegtartóztatás. Ilyenek ellen nincsen törvény. <sup>24</sup> Akik pedig Krisztus Jézuséi, megfeszítették testüket a vétkekkel és a kívánságokkal együtt. <sup>25</sup> Ha a Lélek által élünk, járjunk is a Lélek szerint!

<sup>26</sup> Ne vágyódjunk a hiú dicsőség után, egymást ingerelve, egymásra irigykedve!

### Krisztus törvénye

**6** <sup>1</sup> Testvérek, ha valakit valamilyen bűnben tetten is érnek, ti, akik lelkiek vagytok, oktassátok az ilyet a szelídség szellemében; de ügyelj magadra, nehogy te is kísértésbe ess. <sup>2</sup> Hordozzátok egymás terhét, s így teljesíteni fogjátok Krisztus törvényét. <sup>3</sup> Mert ha valaki valaminek tartja magát, holott semmi, félrevezeti önmagát. <sup>4</sup> Mindenki a saját tetteit vizsgálja meg, és akkor csak önmagára nézve lesz dicsekednivalója, és nem másra nézve. <sup>5</sup> Mert mindenki a maga terhét fogja hordozni.

<sup>6</sup> Aki pedig az igében oktatást nyer, részesítse oktatóját minden jóban. <sup>7</sup> Ne vezessétek félre magatokat: Istent nem lehet kijátszani. Mert amit az ember vet, azt fogja aratni is; <sup>8</sup> hiszen aki testének vet, a testből arat majd romlást, aki pedig a Léleknek vet, a Lélekből arat majd örök életet. <sup>9</sup> Ne fáradjunk bele a jótettekbe, mert ha el nem lankadunk, annak idején majd aratni is fogunk. <sup>10</sup> Tehát amíg időnk van, tegyünk jót mindenkivel, főképpen pedig hittestvéreinkkel.

### Zárszó és áldás

<sup>11</sup> Nézzétek csak, milyen nagy betűkkel írok nektek saját kezemmel! <sup>12</sup> Akik test szerint akarnak tetszeni, azok kényszerítenek titeket a körülmetélkedésre, csak azért, hogy Krisztus keresztiéért ne szenvedjenek üldözést. <sup>13</sup> Mert maguk a körülmetéltek sem tartják meg a törvényt; csak azért akarják, hogy körülmetélkedjete, hogy testetekkel dicsekedjenek. <sup>14</sup> Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunk, Jézus Krisztus keresztiében, aki által a világ meg van feszítve számomra, és én a világnak. <sup>15</sup> Mert sem a körülmetélés nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, csak az új teremtmény. <sup>16</sup> És mindazokra, akik ezt a szabályt követik, békesség és irgalom, és Istennek Izraeljére!

<sup>17</sup> Ezután senki se okozzon nekem kellemetlenséget, mert Jézus jégeit viselem testemen.

<sup>18</sup> A mi Urunk Jézus Krisztus kegyelme legyen lelketekkel, testvérek! Ámen.

## C.) Bevezetés

1.

– Krisztus felszabadított minket a szabadságra: mitől szabadított fel? (Előző óránk témája.) Itt nincs lehetőség kompromisszumra, csak választani lehet: vagy a kegyelemre hagyatkozom és általa szabaddá válok a törvénytől és az emberi teljesítmények kényszerétől, vagy pedig nem. Aki a kisujját nyújtja a törvénynek, annak végül az egész karját kell adnia, és a kegyelem automatikusan kiesik.

– Krisztus felszabadított minket a szabadságra: mire szabadított fel? (Jelen óránk témája.) Aki többé nincs a törvény kényszersere alatt, az szabad a szeretetre.

– Itt két fogalomsor keletkezik, amely két életmódnak felel meg:

A kegyelemből/a Lélek erejéből élni: a hitre alapozva → ami szabaddá tesz bennünket → a szeretetre: a Lélek szerint/kegyelemből.

Test szerint élni/a törvény alatt: a törvény cselekedeteire alapozva → ez szolgálásra vezet bennünket → a saját önzésünkhöz: a test szerint/a törvény alatt.

2.

a.) A szeretetre szabadít fel

– Pál itt az evangéliumi szabadsággal való visszaélés ellen fordul (a szabadság, mint kibúvó a test számára), és szembe helyezi vele a szeretet szabadságát (hagyni, hogy a Lélek vezessen). Tulajdonképpen ez magától értetődik: mert az embernek a hit által kapott szabadsága pontosan az önzés szolgálásából való megszabadulás, és kinyílás Isten és az emberek felé.

– Szeretetben szolgálni egymást: az önzés szolgálásából való megszabadulásnak egy új szolgálásra, egy másfajta szolgálatra kell vezetnie: csak mint szabadok vagyunk képesek szolgává lenni. Luther ezt az ellentmondást a „Keresztény ember szabadságáról” szóló írásában így fogalmazza meg: „A keresztény ember minden teremtmény között a legszabadabb úr, senkinek sincs alávetve. A keresztény ember egy szolgálni köteles szolgál, mindennek és mindenkinek alávetve.” Hogy ez pontosan mit jelent, azt a Filippi levélben, a jézusi magatartásról olvasottakból érthetjük meg (Krisztushimnusz, Fil 2,5-11).

b.) Feszültség a kijelentő mód (Lélek által élünk) és a felszólító mód (járunk is a Lélek szerint) között.

A »test« – szó szerint hús (héb. bászár, gör. szarksz) – és a »lélek« – életlehetet, élőlény (héb. nefes, gör. pneuma) – szavakkal az Ószövetség mindig az egész embert jelöli. Pál továbbfejleszti ezt: nála a „szarksz” (hús) csakis a természeti, a testi embert (szarkikosz, Róm 8,5) jelöli, a formátlan anyagot, amelyet ha átjár a Lélek (Pneuma – Isten megszentelő és életető ereje), akkor lesz lelki emberré (pneumatikosz, Róm 8,9). Pál a test jelölésére egy másik szót is használ: a »szómá«-t, amely a formát, alakot nyert testet jelenti (földit és mennyeit egyaránt), a Lélek (Pneuma) által élő testet (1 Kor 12,12).

– Megmutatkozik, hogy ha a hívő meg is szabadult a „testtől”, olyan sokáig él ennek a világnak a feltételei között, hogy most is ki van téve a „test” kísértéseinek, és bármikor visszaeshet a test szerinti életmódba. A Lélek által való élet nem biztos tulajdonunk. A két, lényegében különböző hatalom: a test és a Lélek harcolnak most is az emberért. Tehát újra és újra meg kell nyitni magunkat a Léleknek, hagyni, hogy vezessen bennünket, életünket hozzáigazítani és hozzáfőmálni.

– A Lélek és test alternatívája mindenekelőtt a Róm 8,1-16-ban látszik. Hogy hová vezet a test szerinti életmód, példaszerűen megmutatja az 5,19-21-ben olvasható bűnkatalógus. Pál még egyszer visszatér erre a 26. versben: itt a »test« azonos jelentésű az önzéssel (dicsekvés) és az ebből fakadó vetélkedéssel (ingerlés) és önféjűséggel (kibékülési készség hiánya).

– Érdekes, hogy Pál a test *cselekedeteiről* beszél, de a Lélek *gyümölcseről*. A cselekedet a teljesítményt juttatja eszünkbe, a gyümölcs pedig olyan, mint egy ajándék. A test sok cselekedete a szétszórt és zilált sokféleségre emlékeztet, amely engem ehhez az életmódhoz láncol; a Lélek egy gyümölcse az egybefoglalt egység és teljesség, amelybe a Lélek hazavezet engem.



## 3. Munkalap

*Szeretetre szabadított fel*

– Miről van szó a test cselekedeteinél, amelyeket Pál a bűnkatalógusban felsorol? Honnan veszi?

– Ezek szerint mit ért Pál a „test” szón?

A következő helyek segíthetnek bennünket a kérdés megválaszolásában: Gal 3,3; 5,13.16.17.24; 6,8; Róm 7,4-5; 7,25; 8,1-16.

– Hogyan lehet egy mai közösségben alkalmazni a bűnkatalógust? Mi is test szerint cselekszünk a közösségünkben, ha ...

– Miért beszél Pál test cselekedeteiről többes számban, a Lélek gyümölcséről viszont egyes számban? Mit takar ez a szóválasztás, az alkalmazott egyes ill. többesszám?

– Hogy lehet megérteni, hogy Pál egyszer kijelentő módban beszél: „Akik Krisztuséi, megfeszítették testüket és a Lélek által élnek”, másszor viszont felszólító módban azt mondja, hogy a hívek járjanak a Lélek szerint, ne a test szerint (Gal 5, 13-26)?

– Milyen összefüggés van a Hegyibeszéd és Pál „lélek-etikája” között? (Az írástudóként felülmúló „igazság” ott, l. Mt 5,20-48 – itt viszont a „Lélek gyümölcse”.)

– „A keresztény ember minden teremtmény között a leghatalmasabb úr, senkinek sincs alávetve. A keresztény ember egy szolgálni köteles szolga, mindennek és mindenkinek alávetve”:

Meg lehet érteni ezt a Luther által megfogalmazott ellentmondást ebből szentírási szövegből?

## 4. Befejező szavak és áldás (Gal 6,11-18)

A befejező szakasz központi motívuma a kereszt. Pál ezt a levélrészletet már nem diktálja, hanem saját kezűleg írja, ami jelzi az itt leírtak fontosságát. „Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében!” Ő nem törekszik a világban elismert értékek után, sem a világban való elismertségre. Egyetlen fontos dolog létezik számára: Krisztus keresztje által új teremtménnyé válni.



## D.) Óravázlat

## Feladat

1. Ének: Teremts bennem

2. Átvezetés az előző témából az újba: „A hit, amely a Lélek által szeretetben munkálkodik (Gal 5,1-12)

„Krisztus felszabadított minket a szabadságra”

a.) Minden résztvevő kap egy lapot, amelynek a tetejére ez a mondat van felírva. Mindenki ráírja a lapra, ami erről a mondatról eszébe jut (tapasztalat, kérdés, stb.), aztán behajtja és továbbadja a jobboldali szomszédjának, miközben ő is kap egy ilyen lapot a baloldali szomszédjától. Erre is ráírja egy mondatban, ami még eszébe jut erről a mondatról, aztán továbbadja a jobboldali szomszédjának. Ez így megy addig, amíg az első papír körbejárva vissza nem érkezik hozzá. Akkor mindenki felolvassa a nála lévő lapra felírt gondolatokat.

b.) Valaki felolvassa az adott adott szentírási szakaszt (Gal 5,1-12), aztán az előzőkben megfogalmazottakkal együtt megbeszéli a szöveget, ld. Bevezetés 1.

3. Ha a Lélek által élünk, járjunk is a Lélek szerint (5,25): a kijelentő és a felszólító mód közti összefüggés kifejtése (Gal 5,13-26)

A résztvevők feldolgozzák a szöveget a munkalap alapján, utána

## Módszer

ének kottából

egyéni, írásban

csoportos megbeszélés az óra vezető irányításával

egyéni vagy párban, csoportos beszélgetés az óra vezető irányításával

## Eszközök, időtartam

Énekelj az Úrnak c. dalgyűjtemény, 415. o., 10 perc sokszorosított munkalap, szentírási szöveg, ceruza, 30 perc

sokszorosított munkalap, ld. Bevezetés 3., szentírási szöveg, ceruza, 40 perc

megbeszéljük, ld. Alapgondolat, Bevezetés 2.

4. Konkrét végkövetkeztetés (Gal 6,1-10)

Beszélgetés a szövegről ennek a két kérdésnek az alapján:

– „Krisztus törvénye” – tehát megint törvény?

– „Ha valaki valaminek tartja magát, holott semmi, félrevezeti önmagát.” Pál itt a bennünk lévő egészséges önérzetet ítéli el?

5. Befejező szavak és áldás (Gal 6,11-18)

– Fogalmazzuk meg egy mondatban, hogy mi volt ennek a szentírási résznek a fő mondanivalója számomra? Ld. Bevezetés 4.

6. Befejező ima, ének

csoportos beszélgetés

szentírási szöveg, tábla, kréta, papír, ceruza, 20 perc

– egyéni, írásban  
– csoportos megbeszélés az óra-vezető irányításával

szentírási szöveg, 10 perc

ének kottából, kötetlen ima

kotta, gyertya, 10 perc

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában hitoktatók és érdeklődők részvételével „Élő Ige” címmel **bibliaiskola** működik. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a huszonhetedik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1999. augusztus.

Szeretettel:

**Vágvölgyi Éva** óravezető

Gelley Anna munkatárs, Tarjányi Béla szakmai vezető

**Carlos Mesters**

## **Támpontok a csoportos bibliaolvasáshoz**

*„Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen” (Jn 10,10)*

*Az előző számainkban megkezdett sorozat folytatása: a Jn 4,1-42 csoportos feldolgozása különböző módokon. Fordította Székely István.*

### **VI. HATODIK MEGKÖZELÍTÉSI IRÁNY:**

#### **NYITOTT, PLURALISZTIKUS, ÉLETET-TÁPLÁLÓ KÖZÖSSÉG**

1. *Bevezetés:* A jelenlévők köszöntése után imával vagy énekkel hívjuk a Szentlelket, majd tartunk rövid szünetet.

2. *Cél:* Olyan új emberi kapcsolatokat találni, amelyekben a tőlünk eltérő embereket személyként fogadjuk, és ápoljuk velük a közösséget. A közösség nem csak a samariai asszony történetében, hanem az egész János-evangéliumban élénk tárul, és ez ökumenikus kihívás is.

3. *A magyarázat kulcsa:* Olvasás közben figyelni akarunk a közösség jellemző jegyeire, amelyek a szövegben feltáruznak előttünk: olyan közösséget látunk, amely meg tud nyílni, hogy táplálja az életet.

4. *A szöveg:* Jn 4,1-42. A felolvasás után tartunk rövid szünetet.

5. *Kérdések:* 5.1 Az első század végén élő jánosi közösségnek mely jellemző vonásait találjuk meg a szövegben?

5.2 A szöveg melyik helyén találkozunk a legteljesebb befogadással?

5.3 Hogyan hoz létre új életet Jézusnak – és a samariai asszonynak – ökumenikus nyitottsága?

5.4 Hasonlítsuk össze a jánosi közösséget a saját közösségünkkel.

6. *Kérések:* A szövegből kiinduló spontán könyörgések.

7. *Zsolt 125:* „Körülkarolja népét az Úr, most és mindörökké.”

#### **Gyakorlati tanácsok:**

A János-evangéliumot szerzője az első század végén írta. Soraiban és a sorok között egy nyitott, pluralisztikus keresztény közösséget ismerhetünk meg, amely közeledik mások felé.

a/ Ez a szövegben érzékelhető közösség normálisnak tekinti, hogy körükben a nők vezető szereppel bírnak, és hirdetik az örömhírt, sőt eredményesebben, mint a férfiak; hiszen az apostolok elmentek a faluba, és semmit nem értek el (1. 8. és 27. versek), míg „az asszony szavára”, amikor ő ment be a faluba, sokan megtértek (39.v.).

b/ Szövegünk szerint egészen normális, hogy samariaiak résztvesznek a közösség életében, és Jézust elfogadják Messiásként (26. és 29.v.). A samariaiak szemében a Messiás küldetése nem kizárólag a samariaiakhoz, nem is kizárólag a zsidókhoz szól, hanem ő „a világ Üdvözítője” (42.v.).

János evangéliumának más szövegeiből látható, hogy a közösség olyan személyek sokszínű együttese, akik a legkülönbébb mozgalmakból és csoportokból valók: Keresztelő János tanítványaiból (1,35-42), samariaiakból (4,39-42), hellénista görögökből (7,35; 12,20k), olyan zsidókból, akiket kizártak a zsinagógából (9,22k).

c/ A közösség nem korlátozódik egy meghatározott földrajzi területre; így sem Jeruzsálem szent környezetére, sem a Garizim hegy körzetére. Túllep mind a zsidó, mind a samariai népcsoport etnikai határain. Létrejöhét bármely tetszőleges helyen, feltéve hogy a közösség „lélekben és igazságban” él (4,21-24).

d/ Olyan közösségről van szó, amely kevés hatalommal rendelkezik; olyan emberekből áll, akik a társadalom peremén állnak. A zsidók előtti ügyvédjük egy elátkozott és bántalmazott vak ember (9,24-34); az örömhír hirdetőjeként és egy közösség alapítójaként egy samariai asszony, tehát egy eretnek lép fel (9,34-42). Mind a vak ember, mind a samariai asszony prófétának mondja Jézust (9,17 ill. 4,19), de mindketten túl is lépnek a „próféta” fogalmán. A samariai asszony számára Jézus a Messiás, a világ Üdvözítője (4,42), a vak ember számára ő az Emberfia (9,35-38).

e/ A közösség kisebbséget alkot, és ellentétek közepette él. Létét két veszély fenyegeti: egy külső törés a zsinagógából való kizárás következtében (9,22) és egy belső szakadás a megtestesülésben való hit hiánya miatt (6,66).

De minden peremreszorulás, üldözés és gyengeség ellenére ez a közösség nem zárkózik magába, hanem megnyílik mások felé, és meghív másokat!

(Folytatjuk)

**Pablo Richard**

## **Isten Szavának új hermeneutikai tere**

*Részlet a szerző „Das Wort Gottes als Quelle des Lebens und der Hoffnung für das neue Jahrtausend” c. cikkéből (Bull. Dei Verbum, 1999/1). Fordította Székely István.*

Hermeneutikai térnek nevezünk egy olyan intézményes *helyet*, ahol a hely által meghatározott *alany* a hely jellegének megfelelő, más helyektől eltérő módon magyarázza a Bibliát. Bibliamagyarázatunk tehát függ attól, hogy mely *helyen* tartózkodunk.

Két hagyományos, általában elismert hermeneutikai tér létezik, amelyek minden esetben hasznosak és szükségesek. Az első az *akadémikus tér*. Itt, a teológiai karon, szemináriumokban és tanulmányi központokban a Bibliát tudományosan magyarázzák, a történeti kritika módszerével, a klasszikus irodalmi és az újabb humán-tudományos módszerekkel. Ezen a területen a magyarázó alany a szaktudós, az egzegéta, a professzor, a bibliai és a rokon tudományágak művelője. Az akadémikus magyarázat jogossága a tudományos módszerek helyes alkalmazásából és az idézett szerzők elismert tekintélyéből következik.

A másik hagyományos hermeneutikai tér az Egyház *intézményes liturgiájának tere*. Ide tartozik a liturgia keretében történő bibliaolvasás és -magyarázat, valamint a hitoktatás és a tanítóhivatal tevékenysége. Mindezt segítik az akadémikus kutatómunka eredményei, de azokat be kell illeszteni az egyházi liturgia és hitoktatás szabályozott keretbe. Bár ezen a liturgikus területen Isten Szavának ünneplése közösségekben történik, ez a közösség a liturgia rendjéből folyó, előre meghatározott hermeneutikai logikát követi a naptári idők, a kánoni rend és szabályok szerint. Ezen a hermeneutikai téren alanyként a pap, a diakonus vagy a kellő felhatalmazással bíró laikus működik.

Napjainkban a Biblia közösségi olvasása egy harmadik, új teret nyit, amely ugyanannyira jogos és szükséges Isten Szavának helyes megéléséhez és magyarázatához. Nevezzük ezt – ideiglenesen – *közösségi térnek*. Ezt a közös bibliaolvasást és -magyarázatot egyházi kisközösségek vagy olyan más egyházi intézmények és mozgalmak gyakorolják, amelyek hangsúlyozottan közösségi jellegűek. A Szentírás közösségi magyarázatának mások a jellemzői, mint az akadémiai vagy az intézményes-liturgikus magyarázatnak. A közösség elsődlegesen részesedést nyújtó együttlét, főként olyanok számára, akik rendszeresen nem részesülnek a társadalmi közösségnek (szegények és mostoha szociális körülmények közt élők, fiatalok, nők, etnikai kisebbségek stb.).

Igazi fontossága ott van, ahol a nagyobb közösség normálisan nincs jelen. Emellett azonban alkalmas hely a szolidaritás, a lelkiesség, a felszabadító közeledés és az evangélizálás számára. A közösség az Egyháznak mint Isten népének közvetlen és szemléletes kifejezője, és így egyúttal rendeltetésszerű tér a spiritualitás, misztikus, prófétai és apokaliptikus kreativitás részére. Végül ökumenikus tér, amelyben könnyebb helyreállítani a kapcsolatot más vallási és egyházi hagyományokkal. Az egyházközségben ill. a közösségben a Bibliát magyarázó *alany* nem az egzegéta, és nem is a felszentelt egyházi előljáró, hanem maga a közösség. Ő a magyarázó alany, amely egy nagyobb alanynak – t.i. Isten népének – megjelenítője.

---

P. Anselm Grün a bibliai elmélkedésről írt rövid cikkében (Bibel und Kirche 1/1999, 37-39.o.) a szerzetesek legkorábbi módszereire emlékezik. A 3. századi egyiptomi remeték munkájuk közben a Szentírás egyes szavait, mondatait ismételték, hogy így képzeletüket állandóan Istenre, az Ő Szavára irányítsák. Ennek a *meditatio*, vagy *ruminatio*<sup>1</sup> néven ismert módszernek két fő változata alakult ki. Az »ellen-igék« mondása a szerzetest az éppen leginkább fenyegető veszély, kísértés, nehézség, rossz hangulat ellen vértette fel; pl. az emberek véleményétől való aggodás idején a Zsolt 118,6 szavaival: »Az Úr velem van, nem félek. Ember mit árthatna nekem?« Evagrius Porticus könyvében 600 veszélyeztetést sorol fel, és javasol ellenük szentírási mondatokat. Ő ezt Jézus módszerének is nevezi, aki a sátánnak az Írás szavaival válaszolt. A meditálás másik módjaként az »egy-ige«-imádság<sup>2</sup> alakult ki, pl. Nyugaton a Johannes Cassianus által javasolt Zsolt 70,2: »Istenem, ments meg! Siess, Uram, segítségemre!«, Keleten pedig a Jézus-ima: »Uram, Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam!« – Ezekről eltérő a *lectio divina*<sup>2</sup>, amelyre Szent Benedek a szerzetesek napirendjében 3 órát szánt. Ennek első lépéseként fontos a szöveg – néha részünkről nehezen elfogadható – igazi mondanivalójának megértése. Ezt követi a saját életünk helyzeteire való alkalmazás végiggondolása. A befejező ima után »ajándékként« kapjuk Istenben való létünk szemléletét, Isten felismerését a világ összes dolgaiban és helyzeteiben. – Mindegyik módszer Istenről nyújt személyes tapasztalatot az Ő Szava, végeredményben a Megtestesült Ige által.

---

1 A latin *ruminatio* szó szerint újrarágást, kérődzést jelent. A Szerk.

2 Szó szerint »isteni olvasmány«, vö. JerFüz 29., 4-5.o.

Vágvölgyi Éva

## A SZENTÍRÁS ÉS ÉN VALLOMÁS A SZENTÍRÁSRÓL

Jézus a Hegyi Beszéd középső részében egy hosszabb összefoglaló katekézisben ad tanítást a zsidó hitélet három fő megvalósulási formájáról, az alamizsnálkodásról (Mt 6,1-4), az imáról (Mt 6,5-15) és a böjtről (Mt 6,16-18). Mindháromnál visszatérő felszólítás, hogy ne mások szeme láttára történjék, ne hivalkodjunk vele. A hit belső magatartás, amelynek rejtve kell maradnia (1. Mt 6,4.6.18). Valószínűleg ennek a téves értelmezésére vezethető vissza a mai vallásos emberek szemérmessége a hitbeli dolgokkal kapcsolatos megnyilatkozások terén. Amikor először álltam ki mások elé, hogy a Szentírással való kapcsolatokról beszéljek, az egyik fő nehézséget jelentette ennek a gátlásnak a leküzdése. Csak akkor tudtam túltenni magam rajta, amikor rájöttem, hogy itt nem rólam van szó, hogy én itt bármivel is hivalkodnék vagy dicsekednék, hanem hogy az Isten élő Igéjéről teszek tanúságot, amelyre többszörös felszólítást találunk a Szentírásban. Persze ha már ezzel a problémával meg is küzdöttünk, akkor sincs könnyű dolgunk. A Szentírásból jól ismert régi probléma, hogy nagyon nehéz az ebben a benső kapcsolatban megértett, megtapasztalt dolgokra szavakat, képeket találni, nehéz átadhatóvá tenni. Mégis, sokmindenki után én is megpróbálkozom vele, hiszen hogyan is hallgathatnánk arról az örömről, amit a szavakban inkarnálódott Istennel való találkozás jelent nap mint nap a számunkra? Egy barátság kezdetéről és folytatásáról fog szólni ez a vallomás, nem hallgatva el a nehézségeket és zökkenőket sem.

Az én gyerekkoromban a II. Vatikáni Zsinat előtti katolikus egyház szellemében zajlott a hitélet: katekizmus a hitoktatásban, latin nyelvű liturgia, első péntek, rózsafüzér, litánia: a Szentírásnak nem igen volt szerepe benne. Közben ugyan lezajlott a Zsinat, de nálunk a szembe miséző oltáron és a magyar nyelvű liturgián kívül nem igazán történt változás, sokmindennel együtt a Szentírás terén sem (igaz, nem is volt Szentírásunk, a háború után 28 évnek kellett eltelnie, hogy újra ki lehessen adni). Persze tudtam, hogy van, tanultunk is róla valamelyest a hittanórán, de nem „találkoztam” vele. Már vagy tizenhat éves lehettem, amikor egy húsvéti lelkigyakorlatot tartó atya olyan lelkesen beszélt róla, hogy rögtön elhatá-

roztam, hogy ha ez ilyen jó dolog, én is el akarom olvasni. Amint hazaértem, megkérdeztem a szüleimet, hogy van-e nekünk Szentírásunk? Persze, hogy van, mondta az édesapám, és elővette az éjje-liszekrénye polcáról. Egy háború előtti Káldi-féle Újszövetség volt. No, nem mondhatom, hogy ez az első találkozás valami túl jól sikerült, nem volt az a „meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt”. Szépen elkezdtem az elejétől olvasni, mint bármelyik más könyvet. Kezdetől fogva nehézségeim voltak vele. Idegen volt számomra a régies nyelv, a gondolatvilág, sehogy nem illeszkedett be az én magyar és világirodalmi olvasmányaim közé, nem volt „ehető” számomra. Ráadásul ahogy egymás után sorra olvastam az evangéliumokat, megtorpantam: Az atya azt mondta, hogy a Szentírást a Szentlélek sugallta. Na de itt az egyik evangélium ugyanazt az eseményt másképp írja le, mint a másik, hogy van ez? Az egyiknek másképp sugallta, mint a másiknak? Vagy mégis úgy van, ahogy az iskolában folyton hallottuk, hogy az egészet csak kitalálták, Jézus nem is élt stb.? Húha! Nagy bajba kerültem, és ráadásul nem is volt senki a közelemben, akihez bizalommal fordulhattam volna ezzel a problémával. Rájöttem, hogy ha nem akarom elveszíteni a hitem, sürgősen be kell fejeznem a szentírásolvasást. Visszaadtam az édesapámnak, a problémával nem foglalkoztam tovább („csontváz a szekrényben”), és továbbra is jártam szorgalmasan misére, litániára, rózsafüzérezni stb.

Szerencsére a dolog nem maradt annyiban. Néhány évre rá egy fiatal káplán összegyűjtött egy ifjúsági csoportot, és ennek az első lelkigyakorlatán az egyik lánynak volt egy csinos, műbőrökötésű, zsebméretű Békés-Dalos féle Újszövetsége. Rácsodálkoztunk: – Hát neked ez honnan van? – Küldte neki a Török Jenő bácsi Bécsből. Csak írni kell neki, és a Török Jenő bácsi olyan jószágos, hogy küldi a Szentírást. Hát ez elég hihetetlennek hangzott, hogy a Török Jenő bácsi vadidegen gyerekeknek ingyen küldözgeti a Szentírást, de egy levelet megér a dolog, gondoltam. Na nem mintha nagyon olvasgatni akartam volna, csak ha már neki van, nekem miért ne legyen. Elküldtem a szívhez szóló levelet, és csodák csodája, a Szentírás két hónap múlva a kezemben volt. És nem csak nekem, hanem mindenkinek, aki írt a közösségből Bécsbe a Török Jenő bácsinak. És ha már megvolt, bele-bele kóstoltgattunk. Meglepődve tapasztaltam, hogy ez mintha érthetőbb szöveg lenne számomra, mint az a másik volt. Óvatos voltam már, az nem jutott eszembe, hogy folyamatosan olvassam, csak innen-onnan felcippentettem egy-egy mondatot. A többiek is hasonlóképpen voltak vele, és kialakult



köztünk az a társasjáték, hogy egy-egy ilyen szentírási gondolathoz kerestünk valami szép kis képecskét, és aláírva a szöveget, megajándékoztuk vele egymást. Pl. „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött”, „Ne félj” stb. – ilyet és ehhez hasonló, rövid, találó, a mindennapi életünkben sokatmondó, az egyes élethelyzetekben segítő, továbblendítő mondatokat „mazzoláztunk” ki az Újszövetségből. Aztán a következő lépést az jelentette, amikor a lelkigyakorlatainkon elkezdtük a Szt. Ignác-i szemlélődő elmélkedéseket, és ezek témája egy-egy szentírási szakasz volt. No, akkor kiderült, hogy itt csodák vannak! És ismét elkezdtem saját magam forgatni és olvasni a Szentírást. Újra meg újra elolvastam a már átélmélkedett részeket, meg ötletszerűen itt-ott belelapoztam, és csak azt olvastam el, ami megtetszett. Másutt, ahol láttam, hogy nem boldogulok valami nehézség miatt, azt félretettem, mintha nem is lenne. Lassan elindult a Szentírás és köztem valami barátságféle. Lépésről lépésre szelődültünk egymáshoz, ahogy Saint-Exupéry leírja a Kis hercegben. Hogy, hogy nem – egyszer csak azon vettem észre magam, hogy mindennap olvasom, hogy mindig ott van a táskámban. Hol értettem, hol nem, de jó volt olvasni. Aztán 1973-ban a fokoláre-mozgalmal való megismerkedéskor tanultam meg azt, hogy ez nem csak egy egyszer volt történet, amit elolvasok, szép életpéldákkal, hasznos tanácsokkal, hanem élet, létté váltható, az Isten élő Igéje, Valaki.

Bár akkoriban már volt teljes Szentírásunk, de az Ószövetséggel nem tudtam mit kezdeni. Azok az átkozódások a zsolttárokban, meg hogy az ősatyák mi mindent csináltak, az a sok szörnyűség és vér – nincs nekem ehhez semmi közöm, mondtam magamban. Vagy az a történet is, mint Jákob harca Istennel. Nem tudok én ezzel a Jákobbal azonosulni, hát micsoda dolog ez, amit csinál?! Nagyon furcsállottam, amikor a Kerekes atya egyszer lelkendezve beszélt az Ószövetségről, hogy az milyen gyönyörű. – Hát – húztam be a nyakam – neki biztos, de én nem sok vonzót találok benne. A krisztusi embertől teljesen idegen világ az – mondtam hamis öntudattal és sok önismereti hiánnyal.

Különböző feladatok miatt aztán mégiscsak rákényszerültem arra, hogy olvassam az Ószövetséget is, és bizony tükröt tartott elém. Amikor egyre többet olvastam, egyre inkább kiderült, hogy hát bizony, ahogy Illés próféta mondta, „én sem vagyok jobb, mint atyáim”. Egy centtel sem vagyok különb náluk. Elvileg másképp kellene élnem, mint ezek az ószövetségi emberek, de ugyanolyan

kishitű vagyok, mint ők, ugyanúgy lázadok, ugyanúgy keresem a bálványaimat (vagy kisebb méretben ilyen gumicákát, amiket az ember megfog és nem ereszt el) stb.-stb. – hosszan lehetne sorolni. Szóval ahogy a másik ember, úgy a Szentírás is tükör a számunkra. Tükör, amiben láthatunk, talán ma még homályosan, ahogyan Szt. Pál mondja. Mintha függöny takarná el, és mögüle sejlene csak valami. De ez a függöny úgy nyílik, ahogy minél közelebb kerülünk Istenhez. És minél közelebb kerülünk Istenhez, annál jobban megértjük a szavait, és minél jobban megértjük a szavait, annál tisztábban látunk, annál közelebb kerülünk Hozzá. Ha hit nélkül olvassuk a Szentírást, csak egy könyv marad, nem találkozunk benne senkivel. Ha egy Istennel való találkozásból kezdi valaki ezeket a szavakat kortyolni, csak akkor fogja bennük megtalálni Őt. És akkor nem kell félnünk az Őszövéstől, hogy ott esetleg több problémával kerülünk szembe, mint az Újszövetségben. Aki a problémát keresi, meg is találja mindenhol. Ha pedig egy Istennel való benső kapcsolatból olvassuk, akkor meg minden kisimul. Az is, ami esetleg tényleg problémás. Nem muszáj mindig mindenre rögtön választ kapni. Van olyasmi, ami öt évvel ezelőtt nagy kérdőjel volt, és anélkül, hogy ügyet csináltam volna belőle vagy kergettem volna a választ, a dolog szépen továbbgördült, és ma a helyén van már, nem kérdés többé. Sokszor megtapasztaltam azt, hogy a legtöbb Szentírással kapcsolatos kérdésemre maga a Szentírás válaszolt egy másik helyén. Ez persze csak akkor valósul meg, ha olvasuk.

Az utóbbi években abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy valamilyen feladat kapcsán évente legalább egyszer, de néha kétszer is mindenestül végig kell olvasnom a Szentírást. Nagyon jó! Lehet, hogy mostmár úgy „elromlottam”, hogy kényszerítő körülmény nélkül is megtenném, mert az ember rászokik, rákap: „Akik engem esznek, még inkább éheznek, akik engem isznak, még inkább szomjaznak” (Sír 24,29).

Ha az ember sokat olvassa a Szentírást, bocsánat a hasonlatért, de megragad benne, mint a bogáncs, és ha kell, ha nem kell, előjön, megszólal bennünk. Nemegetszer megtapasztaltam az életemben, hogy a saját eszem, indulataim szerint tettem volna valamit, aztán egyszerűen csak „beugrott” egy szentírási mondat, és rájöttem, hogy azt úgy nagyon rosszul tenném. „Szívembe rejtem igéidet, hogy ne vétkezzem ellened”, mondja a zsoltáros (Zsolt 119,11). Talán egy példát el is mondanék a sok közül. Valaki egyszer nagyon felbosz-

szantott. Annyira kihozott a sodromból, hogy amikor eljöttem tőle, föl-alá mászkálva a metró peronján azt mondtam, hogy Jézus, mostmár barátkozz Te velem, nekem elegendő volt! Csináld Te tovább! És nem megyek és nem nézem meg többet, pont! Aztán eltelt egy hét, és ott motoszkált bennem, hogy vajon mi lehet velem? De azt mondtam magamban, hogy nem vagyok én az anyukája, mit törődök én vele? Nem vagyok én az őrzője, nem megyek! És abban a pillanatban, hogy ezt kimondtam magamban, valahonnan ismerős volt ez a „nem vagyok én az őrzője”. Hát persze, Káin! Ettől nagy levegőt vettem, hogy mi, ezt a Káin mondta! Na jó, sürgősen mentem, hogy megnézzem, mi van velem, én a Káinnal nem akarok egy húron pendülni.

Néha az ember teljesen elgyötörtnek érzi magát és eleget van mindenből. És akkor kézbe veszi a Szentírást és elkezd olvasni. Nem kell akarni semmit, se választ, se egyebet, csak belemerülni, mint a vízbe, és egyszerűen csak azt veszi észre, hogy felfrissült: „Lelkem elbágyadt a gondtól, erősíts meg igéddel engem” (Zsolt 119,28).

Ebben a Szentírással való párbeszédben gyakran vesszük a Bibliát úgy kézbe, hogy valamilyen kérdésre, problémára várunk tőle választ. Sokan ilyenkor konkrét választ szeretnének kapni, hogy kettőt jobbra, egyet balra. Ilyesmi ritkán történik. Választ persze mindig kapunk, csak nem így. Én azt tapasztalom, hogy ha valamilyen kérdéssel fordulok az Úristenhez és úgy kezdem olvasni a Szentírást, annak ellenére, hogy az olvasott szövegnek semmi, de semmi köze nincs az én adott problémámhoz, a végére mégis megtudom a megoldást. Az a világosság, amit az Isten Igéjén keresztül kapok, az segít abban, hogy a helyes utat megtaláljam: „A te igéd lámpás a lábamnak, s ösvényeimnek fényesség” (Zsolt 119,105).

Valaki megkérdézhetné azonban, hogy mi a biztosítéka annak, hogy az ember nem a saját szája íze szerinti válaszokat olvassa ki a Szentírásból, nem azt olvas-e ki, amit akar? Hiszen ezerféle szekta járja a világot a Szentírást lobogtatva. Erre én azt mondom, hogy ha az ember nem akar kiolvasni belőle semmit, akkor van a legjobb úton. Ha nincs előzetes elképzelése, ún. preconcepciója. Csak olvassa a „józan paraszti eszével”, hiszen érthetők ezek a szavak. Olyan gyönyörűen mondja az Úr Mózesnek: „Egészen közel van hozzád a törvény: a szádban és a szívedben” (MTörv 30,14). Egyébként pedig lehetnek és lesznek is tévedéseink – az mindig ott van a „pakliban”, mert emberek vagyunk. De hogyha a Szentírással kapcsolatban is megélünk egy belső szegénységet, hogy ne akarjunk

---


tőle semmit, hogy ne legyen se eszköz, se tárgy a számunkra, és ne legyen semmiféle elméletnek sem semminek az igazolása, hanem mi ott az Istennel akarjunk találkozni, akkor fogunk is találkozni Vele, és úgy lesz, ahogy a zsoltár mondja: „Világosságod által látunk világosságot” (Zsolt 36,10).

Amikor az ember nehezen talál szavakat valaminek a megfogalmazására, szívesen használ képeket, hasonlatokat, szívesen fordul valami foghatóhoz, ami közvetíteni tud valamit abból a tapasztalatból és élményből, amit át szeretne adni. A Duna mellett nőttem fel, és kisgyerekkorom óta valami különös, bensőséges kapcsolat fűz a vízhez. Mindenféle formában. Örülök neki, amikor a tenyereembe fogom, mielőtt megmosom az arcomat, szeretem a patakot és gyönyörködöm a tengerben, de a legkisebb harmatcseppben is, szépnek találok, amikor esőtől fényesek az utcák. Pompás dolog a vízben úszni és lubickolni. Nohát valami ilyesmit jelent mostmár számomra Szentírás is. Ilyen egészen közeli, tapintható találkozás az Úristennel, méghozzá nagyon örömteli és nagyon sokféle is, miként a víz is: másképp csodálkozik rá és feledkezik bele az ember egy tengerparton a végtelenbe vesző kétségbe, és egészen mást jelent, amikor csak egy harmatcseppnyi víz van előtte. Ugyanúgy lehet az Írásban is megfürödni és felfrissülni, mint a vízben. Ugyanúgy lehet kóstolgatni és lehet inni belőle. Ugyanúgy lehet pancsolni és fickándozni benne olyan örömteli fürgeséggel, mint a delfinek.

Nem véletlen, hogy az a vidék, ahol a Szentírás megfogalmazódott, olyan gyönyörűen beszél a vízről. Nekünk itt időnként túl sok is jut belőle, nem tapasztaljuk meg a bőrünkön azt, hogy a víz maga az élet, hogy víz nélkül kőszivatag, homok és pusztaság minden. Ott azonban, ahol egyes vidékeken soha nem esik eső, ott az emberek nagyon is tudatában vannak, hogy milyen nagy ajándék az Úristentől a víz. Olyan gyönyörű módon fogalmazza meg a Szentírás és hasonlítja össze az élő vizet az élő Igével: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyon mindenki, aki hisz bennem. Amint az Írás mondja: élővíz folyói fakadnak majd belőle” (Jn 7,37b-38). Mi kevesek vagyunk, és a világ valószínűleg nem is a mi bölcsességünkre, szépségünkre, ügyességünkre, okosságunkra kíváncsi, hanem az élő vízre szomjazik, amely belőlünk fakadhat a Szentírás nyomán. Kívánom, hogy mindenki buzogjanak és törjenek fel ilyen források, és pancsoljanak és merüljenek alá, és kortyolják és fogják a tenyerükbe, és adják másoknak is ezt az örömet és élő vizet.

## OLVASÓINK KÉRDEZIK


*A kérdésekre Gyürki László kanonok, teológiai tanár válaszol.*

 **Kérdés:** Mit fejez ki a többes szám a Ter 1,26-ban és a 3,22-ben? Az angyalokra nem vonatkozhat sem az ember megalkotása (»saját képére és hasonlatosságára«), sem az, hogy maguk döntenek el, mi a jó.

**VÁLASZ:** Feltűnő, hogy Isten önmagáról többes számban beszél. Ez a döntés ünnepélyességét fejezi ki, mint a Ter 11,7-ben is. Egyesek szerint nem lehet az ún. »fejedelmi többes szám«, amely csak később, a perzsa és görög udvarokban volt szokásban. Ez a többes szám az isteni fenség belső gazdagságát jelzi, még nem kell kifejezetten a Szentháromságra gondolnunk.

A 8. zsoltár görög fordítója (8,6), akit a Vulgáta is és a Zsidókhoz írt levél (2,7) is követ, ezt a többest az angyalokkal való tárgyalásként értelmezi. Ez azonban nem valószínű, mert az ember nem az »angyalok képére« teremtett. Annyi bizonyos, hogy a teremtéstörténet szerzőjétől teljesen távol áll a sokistenhit gondolata, hiszen minden erejével az ellen küzd.

Az emberiséget a Biblia szerint Isten maga teremtette különleges módon. Hogy ennek az utolsó alkotásnak méltóságát fokozza és lényegbeli különbséget mutasson ember és állat között, úgy fejezi ki magát a Tóra<sup>1</sup>, mintha Isten tanácskozna valakivel. Nem azt mondja: »legyen ember«, vagy »alkottassék ember«, hanem hogy »alkossunk embert«. A többes szám (»alkossunk embert«) a héber nyelv sajátossága szerint határozatot fejez ki (vö. Ter 11,7), vagy pluralis majestatis (fejedelmi többes), mint ahogy a királyok is többes számban adnak ki parancsokat (vö. Ezd 4,18).


 **Kérdés:** Milyen megfontolásból származhat az az ősi felfogás, hogy tisztátalan lesz a föld, ha akasztott (keresztre feszített) ember éjjelre (ill. másnapra) a fán marad (MTörv 21,22-23)?

**VÁLASZ:** A felakasztás a kivégzés után történt. A keresztre feszítés kegyetlen gyakorlata római találmány volt, Izraelben ismeretlen volt. A régi Izraelben a kivégzésnek négyféle módja volt: megkövezés, elégetés, karddal való kivégzés és megfojtás. A felakasztást néha alkalmazták a kivégzés után megszégyenítésül és elrettentésül (Józs 10,26).


<sup>1</sup> Törvény, 1-5 Móz

Az átokkal kapcsolatban: a zsidó magyarázók szerint ez Isten lekicsinylése, mert az ember Isten képmására van teremtve. Az emberi méltóságot tisztelni kell még a bűnösben is. A halál, tanítja a zsidó felfogás, kiengeszteli a bűnt, tehát a bűnös ember holttestének is a legrövidebb időn belül meg kell adni ugyanazt a tisztességes bánásmódot, ami más halottat megillet. Az akasztást elhalasztották estig, hogy a holttestet minél előbb eltemessék.

»*Meg ne tisztátalanítsd a földet!*« A holttest elsőrendű forrása a rituális tisztátalanságnak. Így ha a holttest ott marad az akasztófán, amíg feloszlik és részei lehullanak, vagy a madarak táplálékává válik, ez a tisztátalanság messzire elterjed és hosszú ideig tisztátalanná teszi a földet.

 **Kérdés:** Mit jelent az Ef 4,11-ben az »evangélista« megnevezés?

**VÁLASZ:** »Ő tett egyeseket apostollá, másokat pedig prófétává vagy evangélistává...« A felsorolásban a 3. helyen az evangélisták szerepelnek. Az evangélista mint főnév csupán háromszor fordul elő az Újszövetségben (Ef 4,11; Csel 21,8; 2 Tím 4,5). Igeként azonban (evangelizál) gyakran megtalálható. Az »evangélista« misszionárius, mint Fülöp diákonus (Csel 8; 21,8). Hangsúllyal hirdeti az igét, világossá teszi az evangéliumot a nem hívők számára, és segíti a félénk embereket, hogy elszánják magukat, és Krisztusra bízzák életüket.

 **Kérdés:** Az Ef 4,8-ban idézett zoltárversben csak mellékes szerepe van a »fogyok« kifejezésnek, vagy Szent Pál ezzel is tanítani akar valamit? A »fogyok« az embereknek adott ajándékok közé tartoznak? (Pl. maga az apostol, aki az Ef 3,1 szerint »Krisztus Jézus foglya«.)

**VÁLASZ:** Krisztus hódítóként ment fel az Atya jobbára, foglyai a legyőzött, tróntól megfosztott és lefegyverzett fejedelemségek és hatalmasságok (Ef 1,20-22; vö. Kol 2,15).

Az ókorban minden hódítást törvényszerűen sarcolás, majd bőkezű adományozás követett. Amit a hódítók elvettek foglyaiktól, azt saját embereiknek ajándékozták. A zsákmányt, a rablott holmit szétosztották. A 68. zoltár dicsőíti Jahvét, mint aki a győztes csata után fölmegey a Sionra, magával viszi a legyőzött ellenségeket, akik hatalma alá vannak vetve, és akiktől adót szed.

A zoltár idézésénél Pál zsidó magyarázatot alkalmaz. Ez a magyarázat a szöveget Mózesnek a Sínai hegyen való tartózkodására

alkalmazza: »Te fölmentél az égbe..., megkaptad a Tórát, és azt ajándékkal adtad az embereknek« (Targum a zsolnárokhoz).

A 68. zsolnárt a zsinagógai liturgia összekapcsolta a pünkösd-del, a Törvény átadásáról megemlékező zsidó ünneppel.

Pál mindezt a keresztény pünkösd-dal hozza kapcsolatba: amint Mózes a hegyen megkapta a törvényt és továbbadta azt Izraelnek, úgy kapta meg Krisztus a Lelket és adta tovább népeknek.

Saját fogságáról itt nincs szó, s ő nem tartozik az »adományok« közé, amelyeket Krisztus kiosztott mennybemenetele alkalmával.

## INNEN-ONNAN

A nemzetközi *Katolikus Biblia-szövetség 30 éve, 1969. áprilisában alakult*. Ma 89 országban vannak tagszervezetei (köztük a Szent Jeromos Bibliatársulat), és további 34 országban ún. társult tagjai, összesen több, mint 300 szervezet, intézmény. (Bibelinfo 2/1999)

A *Vajdaságban* bibliaközpontot akarnak létrehozni „a szerbiai magyar katolikusok” részére. A felkészült munkatársak és a püspöki engedélyek rendelkezésre állnak, de a háborús körülmények késleltetik a megalakulást. (Bibelinfo 2/99)

*Kelet-Jeruzsálemben* földmunkák során az egykori Templom helyétől 3 km-re egy barlangnyílás vált láthatóvá. Kiderült, hogy a földalatti üregben a Második Templom időszakában *kőedénykészítő műhely* működött, amelynek falából hasították ki a kőanyagot is. A kőedények fontosak voltak, mert a tisztasági előírások bizonyos célokra kerámia- vagy üvegedények használatát nem engedélyezték. (Élet és Tudomány, 1999.VII.16.)

*Názáretben* feltárták egy római-kori parasztgazdaság romjait. Re-

konstruálás után itt majd Jézus „rejtett életének” helyszínét és körülményeit akarják bemutatni a zarándokoknak és turistáknak. (Christians and Israel, 1999. június)

A Genezáreti tó közelében a múlt évben *1000 éves aranypénzeket* találtak. Megtisztításuk után fedezték fel 58 érmén Jézus képmását, többféle felirattal: Jézus a messiás, a királyok királya, Jézus a győztes messiás (görög nyelven). A pénzeket valószínűleg keresztény zarándokok vitték oda Konstantinápolyból. (Magyar Nemzet, 1999.VII.9.)

Áprilisban a venezuelai Los Teques-ben *bibliikus lelkipásztori találkozózt* szerveztek 85 résztvevővel Latin-Amerika és a Karib-tengeri szigetek 23 országából. A találkozó főbb témaköréi a következők voltak: Isten Szava a globalizálódás mai helyzetében, a közösség mint a szentírásmagyarázat helye, a köztünk jelenlévő Mennyei Atya. Az összejeövetel egyaránt szolgálta a lelki elmélyülést és a gyakorlati kérdések megbeszélését. (KBF Wohltäterbrief, 1999. április)

## TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Társulatunk közgyűléséről (sept. 25.) következő számunkban tájékoztatjuk Tagtársainkat és Olvasóinkat.

A budapesti Jeromos esték keretében júniusban Vágvölgyi Éva a Bibliaiskolában megbeszélte szemléltető ábra segítségével mutatta be a Jn 4,5-42 szerkezetét, s hogy ez hogyan emeli ki a fő mondanivalót. Ezt követően szentmisében adtuk hálát Bibliaközpontunk nem látványos, de nagyon fontos és eredményes tevékenységéért, kérve Isten kegyelmét a közreműködő munkatársak számára. Az összejevetelt baráti beszélgetés követte. – Az őszi programok: *Október 13-án* Pesthy Mónika egyetemi tanár „A kísértés értelmezése az egyházatyáknál” címmel tart előadást. *November 14-én* Dr. Semjén Zsolt helyettes államtitkár »Keresztény felelősségünk hazánkért« című előadását hallgathatjuk. *December 8-án* P. Farkas Attila káplán, az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ múzeumi szakelőadója „A gyermekségtörténet szent helyei” címmel tart vetített képekkel kísért előadást. Az előadások mindegyik alkalommal a Bibliaközpontban lesznek (Budapest, VI. Teréz krt. 28. I. em. 6.), 18 órai kezdettel.

Társulatunk *pécsi összejevetelei* (a Szent István téri Zárdatemplom hittantermében): *felnötteknek* minden hó 3. hétfőjén 18 órakor, *ifjúsági bibliaóra* minden hétfőn 17 órakor.

Idézünk a Kaposvári Egyházmegyében megjelenő „Akoklitus” c. folyóiratból (szerk. Rajkai István): *Szent Jeromos Biblia-tábor 1999*. Bicsár László kutasi plébános atya, a Kaposvári Egyházmegyében a Szent Jeromos Bibliatársulat koordinátora. Több évvel ezelőtt szervezte meg első alkalommal a biblia-tábort munkatársaival a festői szépségű bányató campingben Gyékényesen. Középkorú fiatalokat hívott a táborba, ahol előadások és csoportos foglalkozások keretében igyekszik azóta is fáradhatatlanul megszerettetni a Szentírás mindennapos olvasását. Nem tudom miért – részünkről talán hanyagság, oda nem figyelés?! –, de idén is csak közel 20 fiatal vett részt ezen a nyaralásnak is beillő rendezvényen, holott sokkal több fiatal is ott lehetett volna. Pedig nem kis fáradságba kerül manapság jó programot összehozni és megfelelő támogatást szerezni, hogy minél olcsóbb legyen. Bárcsak jövőre másképp lehetne! (R.I.)

*A tábor vezetőjének rövid beszámolója:* A nyár közepén, július 5-9-ig tartottuk immár harmadik alkalommal a középkorú fiatalok részére



Örömmel értesítjük Olvasóinkat, hogy Társulatunk bibliája,

**a Káldi-Nevulgáta Biblia**  
**második kiadása (51.000-75.000)**

*ismét kapható rendkívül kedvezményes áron.* Az Opálény-féle újszövetségi Konkordancia rövidesen, az Újszövetség Zsoltárok-kal remélhetőleg még Karácsony előtt megjelenik.

**»ÉLŐ IGE« BIBLIAISKOLA TEMATIKÁJA – 1999/2000 I. FÉLÉV**

1. *Október:* A János evangélium külső és belső szerkezetének összefoglaló ábrázolása és a tartalmi súlypontja
2. *November:* A János Prológus
3. *December:* A Gyermekségtörténetek sajátosságai
4. *Január:* A Lukács szerinti Gyermekségtörténet

**»ÉLŐ IGE« BIBLIAISKOLA TEMATIKÁJA – 1999/2000 II. FÉLÉV**

1. *Február:* A Máté szerinti Gyermekségtörténet
2. *Március:* A Máté szerinti Gyermekségtörténet élményszerű feldolgozása
3. *Április:* A Gyermekségtörténetek összefoglalása
4. *Május:* Az Újszövetségről szóló bibliaórák összefoglaló áttekintése

Minden alkalommal a hónap első hétfőjén este 5-7-ig a Bibliaközpontban (1066 Bp. Teréz krt. 28., tel. 332-22-60.)

a tábort. Az idei mottója: „Bízzátok rá minden aggodalmatokat, mert gondja van rátok” (1 Pét 5,7). Szeretnénk a fiatalokkal együtt ezt a pár napot a nyár közepén aktív pihenéssel eltölteni, és közben a Szentírást jobban megismerni, megszeretni. Ezért került a tábor víz mellé egy nyilvános campingbe. Ott, ahol az élet amúgyis zajlik, ott legyen a kezünkben a Biblia, és éljünk vele a mindennapokban. Böven van olyan lehetőség táborozni, ahol kimondottan az elmélyülés, az elvonulás a fontos. Itt pihenés közben foglalkozunk a Könyvek Könyvével.

Biztos, hogy nem kiforrott még a tábor, vannak benne hiányosságok, de akik ott voltak (közel 20-an), azok jól érezhették magukat. A tábor utolsó óráiban a következőket írták: „...nekem nagyon tetszett, és jövőre is szívesen eljőnnék. Jó barátokat adott a tábor”; „...kevesen voltunk, így otthon éreztem magam...”; „nyugalom, tisztaság és az ideálisnál nem nagyobb szigor”.

Két fiatal paptestvérem tartott „előadásokat”, beszélgetéseket: dr. Gárdonyi Máté és Horváth Lóránt. Vendégünk volt Bán Csaba nagybajomi református lelkész, Marics József berzenicei plébános és dr. Hörcsik Edit pszichiáter. Játszottunk, kirándultunk, strandoltunk és a tavon sétahajóztunk.

Van néhány hiányosság is a tábor életében, amit igyekszünk majd kinőni: a délelőtt kissé zsúfoltabb volt, mint korábban. Idén ugyanis az „előadók” más jellegű elfoglaltságához is igazodnunk kellett, és talán az is igaz, hogy sok volt a téma: gyógyítások, gyógyulás, csoda Máté evangéliuma tükrében. A fejlődő szervezetnek még pihenéskor is sok energiára van szüksége – egy pár fiatalnak kevés volt a kaja. („Én vétkem, én vétkem...– B.L. vezető.)

Az utolsó nap délutánján együtt ünnepelt velünk Püspök atya. Vége nem volt és nincs a tábornak, hanem „végre együtt ünnepeltük Isten Igéjét és visszük a többiekhez, mi, dél-somogyi és dél-zalai fiatalok” – hallottuk Püspök atyántól. És akiknek még hálás köszönettel tartozom, segítőtársaim: a szervezésben Maczkó Gyula csurgói esperes-plébános atya, a tábori életben Lukácsi Géza kadarkúti plébános atya, valamint Holbókné Györkös Erzsébet hitoktató Kadarjútról és Billege Edit hitoktató Kutasról. Lehattunk volna többen is, de aki ott volt, nagy élménnyel gazdagodhatott. Bicsár László

A folyóirat mellékleteként a hittanórák anyagának játékos átismétléséhez Rajkai István ad jól használható feladatlapokat (a „Kivonulás” témaköréből).

# Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [pénteken du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótévőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. A szentségimádások időpontja és az elmékedések témája 1999. októbertől 2000. január 7-ig: **okt. 1-én:** Kol 1,9-12; **okt. 15-én:** 1 Jn 4,8-9; okt. 29-én: 1 Jn 4,10; **nov. 12-én:** 1 Jn 4,11-13; **nov. 26-án:** 1 Jn 4,14-16; **dec. 10-én:** 1 Jn 4,17; **dec. 28-án (kedden!):** 1 Jn 4,19-20 (HÁLAADÁS); **2000. jan. 7-én:** 1 Kor 13,12-13.

**MINDEN ÉRDEKLŐDŐNEK  
SZERETETTEL AJÁNLJUK  
KIADVÁNYAINKAT:**

**A STUTTGARTI KISKOMMENTÁR  
eddig megjelent kötetei:**

- ❖ J. Kremer, 2. KORINTUSI LEVÉL, SKK 8, Ára: 520,- Ft
- ❖ W. Radl, GALATA LEVÉL, SKK 9, Ára: 440,- Ft.
- ❖ B. Mayer, FILIPPI és FILEMON LEVÉL, SKK 11, Ára: 420,- Ft.
- ❖ O. Knoch, 1. és 2. TESSZALONIKAI LEVÉL, SKK 12, Ára: 380,- Ft
- ❖ P.-A. Seethaler, 1. és 2. PÉTER LEVÉL, JÚDÁS LEVÉL, SKK 16, Ára: 580,- Ft.

**BIBLIKUS ÍRÁSOK sorozatunk:**

- ❖ SZENTÍRÁSMAGYARÁZAT AZ EGYHÁZBAN, BIR 1, Ára: 380 Ft.
- ❖ Mócsy Imre S.J., MI A BIBLIA? BIR 2, Ára: 420,- Ft.
- ❖ Tarjányi Béla, BIBLIKUS TEOLÓGIA – Tanulmányok, BIR 3, Ára: 560,- Ft.
- ❖ Gyürki László, A BIBLIA FÖLDJE – MAGYAR SZENTÍRÁSFORDÍTÁSOK, BIR 4, Ára: 420,- Ft.

***Aki a fenti sorozatokat megrendeli,  
annak minden kötet árából 10 % kedvezményt adunk!***

**TOVÁBBI AJÁNLATUNK:**

- ❖ Vágvolgyi Éva, CSENDES PERCEK, Ára: 580,- Ft.
  - ❖ Vágvolgyi Éva, AZ ARANYVIRÁG – Mesék kicsiknek és nagyoknak (3. kiadás). Ára: 540,- Ft.
  - ❖ Tarjányi Béla, ÚJSZÖVETSÉGI ALAPISMERETEK 1-2. kötet (Szt. J. Bibliatársulat, 1996.) Ára: kötetenként 640,- Ft.
  - ❖ A. Hecht, **Közös utunk a Bibliához** – A közösségi bibliaolvadás formái, módszerei (elfogyott, de rövidesen megjelenik).
  - ❖ Pollák-Kaim, **Héber-magyar szótár** (reprint) Ára: 1600,- Ft
  - ❖ Jézus nyomában a Szentföldön (album 144 beragasztható képpel) (1992) Ára: 380,- Ft.
-

---

---

# Isten Szava

---

---

*Éves hozzájárulás (postaköltséggel): 400 Ft*

## *Patak és csillag*

*A patak csillagot sodort  
De az egyhelyben csillogott.  
Futott, mely tükrözte, a hab  
S a forrás ugyanaz maradt.*

*Mi az, mi szívünkben örök  
Isten-arcot mi tükrözött?  
A szó, mit suttog az ajak  
Az Ige ugyanaz maradt.*

*Az idő fut, csillag ragyog  
Örök forrás a patakod.*

K.L.

---

---

## örökre megmarad

---

---